

KRAJEVNI INFORMATOR

Logatec

r 35

KRAJEVNI INF.

1994

352.9(497.4 Vrh Sv. Trije Kralji)

1001799, OKTOBER

COBISS c

KNJIZNICA LOGATEC

Glasilo prebivalcev KS Vrh z okolico

Oktober 1994

SPONZORJI ČASOPISA

Prodajalna: **"DARJAN"**

c. XXXI. divizije 68

Žiri

Ponudba: - sadje
- ZELENJAVA
- živila

Odprto; *ponedeljek do petek* 8h - 19h
sobota 8h - 13h
nedelja 8h - 12h

Gostilna: **"SMREČJE"**

Anica HRIBERNIK

Smrečje 48

061 - 749 - 167

- domače klobase
- NAREZKI
- nedeljska kosila
- SPREJEM zaključenih družb in porok
- dobra domača kapljica / malvazija, refošk /

Odprto; *vsak dan 7h - 21h*
petek zaprto

Okrepčevalnica **ILIR**

Peter JESENKO

Lavrovec 16a

Odprto; *torek - sobota* 10-22
nedelja 14-22
ponedeljek zaprto

VABLJENI !

Trgovina **VRH**

prodajalna z mešanim blagom

Metka JESENKO

Odprto; *sreda, petek* 16-20
nedelja 9-12

KRAJEVNI INFORMATOR

Glasiło ŠKD Vrh

Naslov: ŠKD Vrh
Vrh Sv. Treh Kraljev 19
Rovte 61373

Besedila so prispevali; Stanka Alič, Franko Čelik, Katja Čelik, otroci POŠ Vrh, Tine Jesenko, Janez Kogovšek, Maja Kogovšek, Rafko Krvina, Katja Mivšek, Matija Trček, Franc Treven, Marko Žust

Gradivo uredil in glasiło oblikoval
Marko ŽUST

Iz vsebine:

Dve leti garanja

ŠPORTNO KULTURNO DRUŠTVO VRH DVE LETI VODI NJIHOV PREDSEDNIK MATIJA TRČEK. V ČLANKU NAM OPISUJE, KAJ VSE JE ŠKD V TEM ČASU ORGANIZIRALO IN KAKŠNI SO SADVI NJEGOVEGA DVOLETNEGA VODENJA DRUŠTVA.

Športne aktivnosti ŠKD

V LETU, KI SE IZTEKA, JE ŠPORTNA SEKSIIJA PRI ŠKD ORGANIZIRALA IN SODELOVALA NA MNOGIH ŠPORTNIH PRIREDITVAH. ČLANKI NA KRATKO POVZEMAJO REZULTATE IN NEKATERE ZANIMIVOSTI.

Kulturne aktivnosti ŠKD

KOT MNOGA LETA, JE TUDI LETOS NA VRHU BILA NAJVEČJA KULTURNA PRIREDITEV IGRA, KI SO JO PRIPRAVILI DOMAČI IGRALCI. RAFKO KRVINA PA PIŠE, KAKO POTEKA DELO OD "TEKSTA DO UPRIZORITVE"

KS, njeno delo in prihajajoče volitve

PREDSEDNIK KS VRH TINE JESENKO V SVOJEM ČLANKU OPRAVI PREGLED DELA V PRETEKLEM OBDOBJU IN PREDSTAVIL VIZIJO NADALJNEGA RAZVOJA KRAJA.

Prispevki otrok POŠ Vrh

OTROCI PIŠEJO O SVOJIH DOŽIVETJIH, O OTROŠKI IGRI, KI SO SE JO POZIMI NAUČILI ZA MATERINSKI DAN IN KER SMO V MESECU OKTOBRU TUDI O GASILCIH IN POŽARNI VARNOSTI.

Nov tlak v farni cerkvi

PREDTAVLJEN JE OKVIRNI ZAPIS POTEKA OBNOVE V LETOŠNJEM LETU, FINANČNO POKRITJE IN NAČRTI ZA NASLEDNJA LETA

Bolečina v hrbtu

ŠTUDENTKA FIZIOTERAPIJE STANKA ALIČ PIŠE O NAJPOGOSTEJŠIH OKVARAH NA HRBTENICI, KAKO SE TEM POŠKODBAM IZOGNITI IN KAKŠNA JE PRVA POMOČ PRI POŠKODBI

Spravilo transformatorja ...

VERJETNO NAJZANIMIVEJŠI ČLANEK PA JE V TOKRATNO ŠTEVILKO ZAPISAL FRANC TREVEN, KI OPISUJE ZGODE IN NEZGODE PRI ROČNEM TRANSPORTU TRANSFORMATORJA OD STRIČKA DO CERKVE NA VRHU.

Spoštovani bralci, pred Vami je nova številka Krajevnega informatorja. Čas hitro teče in že skoraj leto dni je odkar je izšla prejšnja številka. V tem času se je v kraju oz. fari pod streho spravilo nekaj velikih investicij, pa tudi drugače se je na Vrh to leto marsikaj dogajalo.

Lahko z gotovostjo rečemo, da smo skupnost, ki ni zagledana samo vase in svoj domači prag, ampak da čutimo pripadnost tudi kraju in njegovim potrebam. To se je letos še posebno izkazalo, saj smo uspeli v kraju izvesti hkrati dve pomembni investiciji. POŠ Vrh in farna cerkev (Cerkev) pa ostajata najmočnejša združevalna momenta v kraju. Vendar ti veliki meti niso mogli povsem prekriti nekaterih pomanjkljivosti in prekratkega pogleda vodilnih v skupnosti nazaj na krajane in njihove probleme. K temu sodi tudi slabo in prevečkrat samo strogo lokalno informiranje o določenih ugodnostih za krajane ...

Želim Vam prijetno branje

Marko Žust

DVE LETI GARANJA

Mineva dve leti, odkar sem bil izvoljen za predsednika športno-kulturnega društva (ŠKD) Vrh. V tem času smo se srečavali z raznimi težavami, ki so se kazale tako v vodstvu kot pri posameznikih, pri organizaciji prireditvev. Skupaj pa smo le uspeli rešiti zastavljene cilje. To je pomembno za nas, ter za ta majhen košček slovenske zemlje, ki je strnjena z naselki v Krajevno skupnost Vrh. V tej Krajevni skupnosti pa nosi veliko vlogo tudi ŠKD Vrh. S kulturno prireditvijo, kot je igra s katero se predstavimo v naši občini in izven nje (zadnjo sezono celo na Dolenskem), dosegamo lepe uspehe. To pomeni, da kraj živi s kulturo in da se z nečim predstavimo tudi drugemim krajem. Prav tako je tudi na športnem področju. V letošnjem letu smo priredili Pomladni turnir v košarki, v načrtu pa smo imeli tudi 24 ur košarke, ki pa je zaradi slebega vremena odpadel. Namesto tega smo imeli Dan košarke, ki je trajal 9 ur in sicer med ekipama Hrastnik in Vrh. Pomenilo nam je neke vrste sodelovanja, po tekmi pa tudi ogled našega kraja.

Vsi trije projekti so bili pomembni za nas in prireditelje, ki so vložili veliko truda in časa za realizacijo. Poleg tega smo v letošnjem letu organizirali ogled poletov v Planici, ki pa se je zaradi premočnega vetra končal z izletom v dolino pod Poncami. V marcu smo priredili Materinski dan z otroško predstavo in s skromno pogostitvijo, za Praznik dela pa smo organizirali kresovanje z glasbo v avli POŠ Vrh.

Nato je sledil odmor, lahko bi se reklo dopust za društvo, zaradi bolezni predsednika ŠKD. V juliju pa so člani predsedstva pripravili veselico z ansamblom Čuki. Privabila je množico ljudi, tako da je bilo delo poplačano z uspehi in izkopičkom. Ob koncu poletja pa je izvedeno tudi Športno popoldne za vse vrhovske farane,

kjer se je med seboj pomerilo pet vasi. Dober odziv je bil tudi na delovni akciji ob koncu izgradnje ceste Hlevni Vrh - Pil, še boljši pa je bil na sami otvoritvi. Za vse, ki so kakorkoli pripomogli društvu čez leto, pa je bil 1. oktobra organiziran piknik v neznanu. Omeniti velja tudi na novo ustanovljeni pevski zbor mladih, ki ga vodi gospod kaplan Jože Čuk. Počasi se premikajo dela tudi na balinišču in v kolikor bo lepo vreme, naj bi z betoniranjem in nasipavanjem zaključili do konca leta.

V načrtu imamo organizacijo izleta igralcev in drugih delavcev pri igri, ki ga kot sponzor financira kombiprevoznik Freljih iz Goropek. Priredili pa bomo tudi seminar za vse igralce in režiserje iz naše občine in bližnje okolice. V kratkem pa bomo obnovili oder z novimi zavesami ob straneh in zadaj.

Speljati je treba še volitve v ŠKD-ju, na katerih bomo izvolili nove člane v upravni in nadzorni odbor. Že vnaprej prosim novo izvoljene, da nadaljujejo našo tradicijo in se spopadejo z novimi cilji, kajti vsaka nova pridobljena stvar razveseli ljudi vseh generacij.

Na kratko sem orisal naše delo in mislim, da si ne zaslužimo zbadljivk posameznikov z besedami kot so *lenuhi* in *ničvredneži*. Na koncu se zahvaljujem vsem, ki so omogočili izid tega časopisa, članom predsedstva ŠKD Vrh in Krajevni skupnosti Vrh, vsem sponzorjem ter predstavnikom iz drugih društev in občine.

**Predsednik ŠKD Vrh
Matija TRČEK**

ŠPORTNE AKTIVNOSTI ŠKD

ŠPORTNI TROBOJ (Namizni tenis, šah, streljanje)

Letos pozimi je v prostorih POŠ Vrh Sv. Treh Kraljev potekal športni troboj v treh panogah. Udeležilo se ga je 13 članov in 9 osnovnošolcev, od tega dve dekletki. Pogoji za udeležbo ni bilo sodelovanje v vseh panogah, tako da so nekateri nastopili samo v eni ali dveh. Pri članih je bilo največ zanimanja za namizni tenis, saj se ga je udeležilo 11 tekmovalcev. Osnovnošolci so pokazali največji interes za streljanje z zračno puško. Pri vseh treh disciplinah je nastopilo 8 članov, ter 4 osnovnošolci. Rezultati so objavljeni v sestavku Rezultati na koncu športne rubrike.

Dosedanja dva tekmovanja v troboju sta pokazala nekaj slabosti, ki jih bo potrebno odpraviti za boljšo organizacijo. Za letošnje tekmovanje bomo izdelali urnik dvobojev vseh prijavljenih tekmovalcev. Dogajalo se je namreč, da posamezniki niso hodili na dogovorjene tekme in se je tako tekmovanje zavlačevalo v nedogled. Če se tekmovalec ne bo držal urnika, bo avtomatično izgubil tekmo.

VELIKONOČNI TURNIR V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

Za zaključek strelske sezone smo v prostorih POŠ za praznik Velike noči izvedli turnir za člane ŠKD Vrh. Pomerilo se je 12 članov in nekateri so dosegli kar solidne rezultate. Najbolj mirno roko je takrat imel Janez Žust, le malo pa je za njim zaostal njegov mlajši brat Marjan. Tudi od 3. do 5. mesta so bile razlike minimalne. Še enkrat se je pokazalo, da je strelsko tekmovanje vse kaj drugega kot trening. Psihološka obremenitev je bila za marsikoga prehuda in je dosegel slabši rezultat. Na tekmovanju smo sprejeli tudi sklep, da bo odslej strelski turnir za Veliko noč tradicionalen.

TRIM LIGA V KOŠARKI

KK Etiketa je tudi letos organiziral trim ligo za rekreativne ekipe v košarki, ki se ga je udeležila tudi ekipa Vrha. Zaradi velikega števila prijavljenih ekip so bili primorani spremeniti sistem tekmovanja. Ekipe so razdelili v tri po kvaliteti enakovredne skupine. V prvem delu igranja ekipe znotraj posamezne skupine po sistemu vsak z vsakim. V drugem delu pa se na turnirju treh ekip pomerijo med sabo vse prvo-, drugo-, tretje- in četrto uvrščene ekipe. Na ta način so dosegli, da se bo vsaka ekipa v prvem delu pomerila z ekipami več kakovostnih nivojev, v drugem delu pa z enakovrednimi tekmeci.

Tekme ekipe Vrh;

VRH : FIBI 50:42 (22:21)

To je bila tekma dveh enakovrednih tekmecev, zato je tudi igra bila zelo živčna. Na začetku prvega polčasa, je vodila ekipa Vrha predvsem po zaslugi Petra Močnika. V 12. minuti pa so se razigrali igralci FIBI-ja in nanizali deset zaporednih točk, tako da smo bili ob polčasu v vodstvu le za eno točko. Prvi del drugega polčasa je pripadel zdaj eni zdaj drugi ekipi, vendar so Vrhovci minuto za minuto povečevali razliko, ki je na koncu znašala osem točk.

VRH : LOGATEC 27:59 (16:16)

Ekipa Vrha je prišla na tekmo oslABLJENA, saj so igrali samo trije standardni igralci. Zaradi premajhnega števila je moral igrati celo naš trener Jereb Franci. Logatčani so zelo podcenjevalno začeli in kazen je bila tu. Herman Vegelj je polnil njihove koše in rezultat ob polčasu je bil popolno presenečenje - izenačen. Do 5. minute drugega polčasa, je bilo še naprej izenačeno, nato pa so se Logatčani zbrali in polnili Vrhovski koš. Vrh je v vseh 15. minutah končnice dosegel le dve točki.

VRH : ALPINA 29:42 (17:20)

Tudi tokrat smo videli živčno tekmo, na trenutke celo rokoborske prijeme, ob

polčasu je bilo nekaj prednosti za Alpino. V drugem polčasu je zopet padla koncentracija Vrhovcev in Alpina je povečevala razliko do končne zmage.

Po prvem delu je Vrh dosegel tretje mesto v skupini z eno zmago in dvema porazoma. Na turnirju tretje uvrščenih ekip je Vrh igral še z ekipama Nove vasi in Trebije.

VRH : NOVA VAS 47:51 (27:25)

Do 4. minute prvega dela sta bili ekipi izenačeni, nato pa je povedla Nova vas s 16:9. Vrh je ujel priključek in do konca polčasa izenačil, nato pa še povedel. Usodna za Vrh je bila 8. minuta drugega dela, ko je Nova vas z delnim rezultatom 8:0 povedla. Vrh te razlike ni več uspel ujeti.

VRH : TREBIJA 39:37 (19:14)

V prvem polčasu je bilo malo košev, Vrh pa je bil boljši za pet točk. V drugem polčasu je Vrh do 12. minute uspešno držal razliko, nato pa so pritisnili igralci Trebije in razliko do konca srečanja znižali samo na dve točki. Tako se je spet tekma med dvema starima znančema končala z minimalno razliko.

Prvo mesto na turnirju je osvojila Volarija, Vrh pa se je uvrstil na 8. mesto.

POMLADANSKI TURNIR V KOŠARKI

Že nekaj let zapored organizira ŠKD Vrh košarkarski turnir za Praznik dela. Letos je bil nekoliko kasneje, 15. maja, zaradi trim lige v Žireh, ki še ni bila končana.

Tudi letos vreme ni zatajilo in vse je bilo pripravljeno za kakovostne tekme. Pričakovali smo šest ekip in tudi izvedli zrebanje dveh skupin. Določili smo dva nosilca skupin Etiketa in Logatec. Žreb je prisodil vsem trem žirovskim ekipam isto skupino kar jih je zelo razočaralo. Dva kandidata za prvo mesto sta se tako pomerila že v prvem krogu, kjer igrajo tri ekipe iste skupine po sistemu vsak z vsakim.

Skupina A: 1. Etiketa, 2. Mladinci, 3. Volerija

Skupina B: 1. Logatec, 2. Vrh, 3. Polhov Gradec

Ekipa Polhovega Gradca se ni udeležila tekmovanja, tako da je bila v skupini B le ena tekma. Ob desetih dopoldne so turnir odprli igralci Etikete in Mladinci.

Rezultati:

Etiketa : Mladinci	82:42 (35:28)
Vrh : Logatec	41:38 (23:23)
Volerija: Mladinci	73:44 (36:30)
Etiketa : Volerija	56:59 (30:29)

Tekma za tretje mesto:

Etiketa: Logatec	45:42 (25: 23)
------------------	------------------

Tekma za prvo mesto:

Volerija : Vrh	51:45 (18:19)
----------------	---------------

Vrstni red: 1. Volerija, 2. Vrh, 3. Etiketa, 4. Logatec, 5. Mladinci

KOŠARKARSKI TURNIR "GANTAR FRANC"

Logatčani vsako leto organizirajo košarkarski turnir v spomin Francu Gantar, košarkarju, ki je nesrečno končal življenje. Letos je bil turnir 4. junija. Na turnirju so sodelovale tri ekipe; Logatec, Stari trg pri Ložu in Vrh. Sistem igranja vsak z vsakim.

Rezultati naše ekipe:

Stari trg : Vrh	44:34 (19:12)
Logatec : Vrh	80:51 (33:28)

Vrh je tako zasedel zadnje, tretje mesto.

KOŠARKARSKI TURNIR NA BLOKAH

Ekipa Vrha je sodelovala tudi na košarkarskem turnirju v Novi vasi na Blokah dne, 18. junija. Prijavilo se je šest ekip, ki so bile razdeljene v dve skupini.

Skupina A: Popay Logatec, Premyum, Bats KDK
Skupina B: Vrh, Zlatorog, Bloke

Rezultati v skupini B:

Vrh : Zlatorog	48:41
Vrh : Bloke	71:46
Zlatorog : Bloke	62:47.

Rezultat finala: Vrh: Premyum 51:54

Žal Ekipi Vrha spet ni uspelo osvojiti prvega mesta. Vseeno lep uspeh naše ekipe.

PRIJATELJSKA KOŠ. TEKMA

Za povračilo, ker ekipa Polhovega Gradca ni igrala na našem turnirju, so organizirali prijateljsko tekmo v nedeljo, 3. julija popoldne. Vreme je bilo vroče in soparno, sonce je neusmiljeno pripekalo in zato so bile potrebne mnoge menjave na obeh straneh. Tekma je bila napeta in na

trenutke tudi nešportna. Tekma se je končala z zmago Vrha, rezultat tekme 59:54.

DNEVA KOŠARKE

ŠKD Vrh je letos planiral izvedbo 24 ur košarke v začetku septembra. Tine Jesenko je preko poslanca Jeriča priskrbel ekipo Hrastnika. Športno prireditve smo planirali za 2.-3.september, vse je bilo pripravljeno za veliki dogodek, občina je posodila veliki šotor, kamor smo postavili šank, ter mize za goste, toda vreme nam ni bilo naklornjeno in smo košarko morali prestaviti za teden dni. V petek, 9. septembra je bilo vreme primerno za igro (le manjše plohe), vendar smo dobili sporočilo iz Hrastnika, da zaradi slabega vremena njihove ekipe ne bo. Vsakršno prepričevanje, da pri nas sije sonce, ni zaleglo. Na koncu so vendarle obljubili, da pridejo naslednji dan igrati za nekaj ur.

Tako smo v petek odigrali le nekaj tekem, ker so vsi žirovski igralci prispeli in so tu tudi prenočili.

Rezultati večernih tekem:

Vrh:Žiri A	67:74
Logatec A : Žiri B	49:52
Vrh : Logatec B	116:70

V soboto po prihodu ekipe Hrastnika je padla odločitev, da se bo igralo 9 ur košarke. Začeli smo ob 10. dopoldne, vsaka ekipa je igrala celo uro, na pol ure pa se je nasprotnik zamenjal.

Ekipa Vrha:

Skupina A; Miklavčič T., Novak B., Gaber D., Krvina M., Rupnik S., Burnik A., Govekar E.

Skupina B; Jesenko T., Jesenko.D., Močnik P., Erznožnik B., Vegelj H., Šinkovec M., Lenaršič

Skupina C: Lukič S., Istenič K., Bohar D., Trček M., Košir H., Pivk M., Gladek A., Jereb F., Širca M.

Vsaka ekipa je prišla na vrsto trikrat. Tekma je bil zelo izenačena, napeta in dinamična. Šele v finišu tekme je Vrh strl odpor Hrastnika in na koncu zmagal. Zadnji koš tekme je dosegel Hermen Vegelj. **Končni rezultat Vrh : Hrastnik 551 : 529.** Obe ekipi sta dobili pokal, nagrajeni so bili najboljši strelci, izvajalci prostih metov in trojk.

Na koncu bi se zahvalil Tinetu Jesenko, ki je priskrbel sponzorje, da smo lahko organizirali to srečanje. Sponzorji so bili: Primorje Ajdovščina, Cestno podjetje Ljubljana, Pivovarna Union, Etiketa Žiri, občina Logatec, Štigrad d.o.o. Cerknica,

Migrad (SCT) Metlika. Še posebej gre zahvala sponzorju Antonu Treven, avtoprevozniku iz Petkovca, ki že dalj časa podpira vrhovski šport. Svoje kuharsko znanje je na turnirju dokazal Janez Turk in se mu za dobro hrano zahvaljujemo.

NOGOMETNA TEKMA

POROČENI : NEPOROČENI

Veliki dogodek se je zgodil v nedeljo, 31. julija na travnatem "igrišču" pri okrepčevalnici Mlin. Vilko Jesenko je izdelal dva gola, katerih velikost je ustrezala velikosti igrišča. Meje igrišča smo označili z apnom in vse je bilo nared za tekmo. Do začetka tekme se je nabralo kar nekaj gledalcev - okrog 50. Vreme je bilo sončno a zelo soparno. Vsaka izmed ekip je imela svojega sponzorja, ki je priskrbel majice, za poročene Peter Jesenko in neporočene Eniko Marjan.

POROČENI: Peter Jesenko, Ivan Jesenko, Simon Hribernik, Marjan Eniko, Janez Kogovšek, Roman Kogovšek, Rado Hribernik, Simon Žakelj

NEPOROČENI: Darko Jesenko, Simon Eniko, Sandi Eniko, Boštjan Mivšek, Rafko Krvina, Marjan Žust, Franko Čelik

Igralo se je dvakrat po 45 minut. Igralcev na igrišču je bilo kar preveč, po šest na vsaki strani, kar ni ustrezalo velikosti igrišča. Prvi gol je padel v 16. minuti prvega polčasa. Franko Čelik je izkoristil napako obrambe in poslal žogo v desni spodnji kot vratarja Marjana Eniko, 1:0 za neporočene. Poročeni so zamenjali vratarja in pričeli oblegati nasprotni gol, toda vsi poiskusi so bili jalovi in že so neporočeni vodili z 2:0. Z lepim golom se je izkazal Darko Jesenko v 27. minuti. Kljub prvotnemu dogovoru, da se igra dvakrat po 30 minut, so poročeni izsilili podaljšanje na 2x45min. To se jim je tudi obrestovalo. V 41. minuti so izvajali kot, žoga je prišla pred gol in Roman Kogovšek je brez težav zabil gol. To je bil tudi rezultat prvega dela igre. Že v 1. minuti II. počasa so poročeni izenačili - gol je od daleč dosegel Peter Jesenko. Po izenačenju so se prebudili neporočeni in začeli ofenzivo. Mnogo strelav je šlo za las ob vratnici. Ob prvem resnejšem protinapadu, pa so gol dosegli poročeni. V 76. minuti je bil strellec Rado Hribernik. Vse je kazalo na ponovno zmago poročenih. A neporočeni se niso vdali. Izkazal se je vratar Janez Kogovšek, ki je obranil vrsto strelav. Šele v 89. minuti pa je končno

padel izenačujoči gol. Boštjan Mivšek je podal žogo do Darka Jesenko, ta pa do Sandija Eniko, ki je žogo s stegnom odbil v gol.

Tekma se je tako končala z rezultatom 3:3. Na žalost se po končani tekmi nismo mogli odločiti za podalške ali strele na gol. Odločitev kdo je boljši se tako prelaga na naslednje leto.

Franko Čelik

IGRE BREZ MEJA

V nedeljo, 4. septembra so bile v Rovtah "Igre brez meja". Iger se je udeležilo osem ekip.

Vrhovsko ekipo so sestavljali: Tine Jesenko, Darko Jesenko, Janez Bradeško, Katja Čelik, Tončka Mivšek.

Vseh iger je bilo devet, tako da je prireditev trajala dokaj dolgo.

1. igra - **skakanje z vrečami** : igra je štetfeta, sodelujejo vsi člani ekipe, zmaga ekipa, katere zadnji član štafete najhitreje priskače na cilj, zmagala ekipa Petkovca, Vrh drugi

2. igra - **prenašanje vode**; sodelujejo vsi člani ekipe, vodo se nosi v jogurtnem lončku na pladnu preko ovire do steklenice, zmaga ekipa z najbolj polno steklenico, Vrh tretji

3. igra - **pobiranje sveč iz vode**; sodelujejo vsi člani ekipe, štafetno pobiranje sveč z usti iz škafe in nošenje na cilj, zmaga ekipa, ki najhitreje prinese vse sveče na cilj, Vrh drugi

4. igra - **podajanje balonov**; sodelujeta dva člana, balon je napolnjen z vodo, balon si podajata in z vsako uspelo podajo medsebojno razdaljo povečujeta, vse dokler jima balon ne počni, zmaga par z največjo razdaljo zadnjega meta, Vrh delil zadnje mesto

5. igra - **izvajanje prostih metov**; član in članica ekipe imata vsak po pet metov, zmaga ekipa z največ koši, Vrh zmagal

6. igra - **pobijanje balonov**; en tekmovalc z zavezanimi očmi poka balone, eden pa ga usmerja, zmaga ekipa, ki najhitreje pobije vse balone, Vrh zmagal

7. igra - **slalom teniške žogice s hokejsko palico**; sodelujejo vsi člani ekipe, s hokejsko palico tekmovalc vodi žogico med steklenicami, ko pride do konca teče nazaj na začetek in poda palico naslednjemu, zmaga ekipa, ki najhitreje pripelje vseh pet žogic na cilj, Vrh tretji

8. igra - **zabijanje žeblicev**; vsi člani ekipe, prvi tekmovalc vzame žeblice in teče čez celo igrišče, tam v desko na označena mesta zabije pet žeblicev, nato teče nazaj in poda kladivo naslednjemu tekmovalcu, zmaga ekipa, ki najhitreje pravilno zabije vseh 25 žeblicev, Vrh drugi

9. igra - **vlečenje vrvi**; vsi člani ekipe, tekma na izpadanje, Vrh se je uvrstil v polfinale in na koncu zasedel četrto mesto v tej igri

V skupnem seštevku je bila ekipa Vrha po številu točk (57) izenačena z ekipo Petkovca, ker pa so imeli Petkovčani 4, Vrhovci pa le 2 zmagi je zmaga pripadla ekipi Petkovca. Vseeno smo bili z doseženim zadovoljni.

ŠPORTNO POPOLDNE

V nedeljo, 25. septembra smo imeli na Vrhju že šesto športno popoldne, ki je zajemalo pet iger. Sodelovale so ekipe Hleviš, Hlevnega Vrha, Lavrovca, Račeve-Žirovskega Vrha in Vrha. Ekipo so sestavljali: dva moška, dve ženski in en otrok. Prireditev se je začela z žrebanjem ekip, nato se je začelo tekmovanje.

1.igra; **smuč**; sodelujeta en moški in ena ženska, na razpolago imata en par smuč, s katerimi morata preteči določeno razdaljo, pri tem pa s smučmi ne smeta drsati ampak jih dvigovati. Zmaga ekipa, ki najhitreje "prismuča" na cilj.

2.igra; **slalom s samokolnico**; tudi v tej igri sodelujeta dva člana, moški in ženska. Moškemu zavežejo oči, nato pa mora voziti slalom s samokolnico, v kateri sedi ženska. Le ta ga vodi, če pa oviro podereta, mora ženska izstopiti iz samokolnice in oviro postaviti na pravo mesto. Nato nadaljujeta vožnjo. Zmaga par, ki najhitreje pride do cilja.

3.igra; **štafeta**; sodelujejo vsi člani ekipe. Prvi tekmovalc vzame z mize pladenj s kozarcem, teče do prve ovire - cev od pihalnika in se splazi skozi njo. Ko priteče do vedra, zajame s kozarcem vodo, nato ga previdno na pladnju z eno roko ponese preko druge ovire - klop do steklenice in vanjo zlije čim več vode. Nato poda pladenj s kozarcem naslednjemu, ki igro nadaljuje. Zmaga ekipa, ki v treh minutah najbolj napolni steklenico.

4.igra; **tek z zavezanimi nogami**; moškemu in ženski skupaj zavežejo eno nogo tako, da sta obrnjena drug proti drugemu. Nato pretečeta razdaljo do košarkarske

žoge, jo pobereta in se vrmeta nazaj do koša. Izmenično mečeta žogo na koš. Zmaga par, ki najhitreje zadene koš.

5.igra; **iskanje jajca v kopici sena**; sodelujejo vsi člani ekipe, ki stečejo do senene kopice, v kateri je skrito jajce in ga skušajo poiskati v najhitrejšem času, pri tem pa kopice ne smejo razdreti.

Tekmovalci:

Hleviše: Marjan Žust, Simon Novak, Cilka Novak, Pepca Petrovčič, Iztok Novak

Hlevni Vrh: Tine Jesenko, Janez Bradeško, Ivanka Jesenko, Marica Mivšek, Tadeja Oblak

Lavrovce: Ivan Jesenko, Simon Hribernik, Štefka Hribernik, Marta Jelovčan, Luka Jelovčan

Račeva: Robert Nagode, Branko Leskovec, Meta Leskovec, Mihela Treven, Marko Treven

Vrh: Franko Čelik, Srečko Krvina, Katja Čelik, Olga Gabrovšek, Brigita Gabrovšek

V skupnem seštevku je zmagala ekipa Lavrovca, ki je za nagrado dobila bon za 5 kosil v gostilni Smrečje. Smolo pa je tokrat imela ekipa iz Vrha.

Katja Čelik

	1.igra	2.igra	3.igra	4.igra	5.igra	Skupaj	Uvrstitev
Hleviše	2	5	1	2	2	12	4.mesto
Hlevni Vrh	4	3	4	4	3	18	2.mesto
Lavrovce	5	1	5	5	5	21	1.mesto
Račeva	3	4	2	3	4	16	3.mesto
Vrh	1	2	3	1	1	8	5.mesto

REZULTATI ŠPORTNEGA TROBOJA

ČLANI	Strelj. zadetkov	Nam. tenis zmage	Šah zmage	Troboj točke	Uvrstitev
Janez Bradeško	115	4	1	9	7. mesto
Franko Čelik	162	10	6	29	1. mesto
Simon Eniko	104	5	0	8	8.mesto
Franci Jereb	152	9	3	23	3. mesto
Tadei Justin			0		
Vilko Jesenko		3			
Jure Kavčič		2			
Janez Kogovšek	144	6	5	19	5. mesto
Rado Kogovšek	127				
Rafko Krvina	150		6	24	2. mesto
Boštian Mivšek	129	8	7	23	3. mesto
Matiia Trček			2		
Janez Treven	104				
Marian Žust	136	2	6	17	6. mesto
OŠOLA					
Matiž Alič	27	1	3	5	3. mesto
Boian Emiko	21				
Sandi Eniko	35	5	4.5	11	1. mesto
Brigita Gabrovšek	38	0			
Blaž Jelovčan	28		4		
Luka Jelovčan*	22		2		
Srečko Krvina	5	4	3	5	3. mesto
Miha Oblak	45	3	3.5	9	2. mesto
Barbara Oblak		2	1		

KULTURNE DEJAVNOSTI ŠKD

OD TEKSTA DO UPRIZORITVE

Vrhovci že več kot 15 let zapored v zimskih mesecih naštudiramo dramsko delo, bodisi dramo ali komedijo. Največkrat žanr (slog dramskega dela) zavisi od trenutnega izbora igralcev, okusa režiserja in nenazadnje življenjskega utripa. V zadnjih letih se pogosto prikažemo v komedijskih vlogah, predvsem zaradi samega obiska, saj danes človek v hitrem toku življenja potrebuje predvsem razvedrilo.

Z delom začnemo v začetku novembra. Dokaj pozno. Že vsa leta zapored govorimo, da prihodnjič moramo pričeti prej. Ampak slika je vedno enaka prejšnji. Preden dobimo tekst, ki zavisi od števila igralcev, stopnje težavnosti, scenske postavitve itd., je ponavadi že november. Tekst oz. knjiga se mora kopirati tolikokrat, da zadostuje za igralce, režiserja in drugo osebje. Režiser ima nato precej dela. Preurediti mora tekst po svoji zamisli (scenarij), ki ga na bralnih vajah - največ pet do šest - tudi igralci popravimo. Bralne vaje so zato, da igralec spozna besedila in svojo vlogo. Vloge razdeli režiser. Po koncu bralnih vaj mora oder dobiti že scensko osnovo. Igralci moramo vedeti, kje je prihod, odhod, kje stoji pohištvo, ko se pričnejo prave vaje. Na amaterskih odrih sceno vedno določi režiser s pomočjo tehnične ekipe. Začetne vaje so največkrat za igralce, ki še niso igrali težavne. Igralec ima tremo pred režiserjem. V teh fazah mora režiser vzeti pravilno metodo, da igralec ne izgubi volje do igranja. V naši skupini so razmere takšne, da imamo vaje največkrat ob koncu tedna, ker med tednom ne moremo priti vsi. Eni so v šoli, drugi na delu. Iz tega sledi, da moramo biti na vajah pripravljene delati dve do tri ure. Poleg tega bi prišlo prav, da bi tudi doma kaj študirali. Ampak iz lastnih izkušenj lahko povem, da domačega dela pravzaprav ni. Učenje besedila pogosto zanemarjamo, kar pa je ovira za hitrejše napredovanje na odru. Pokaže se, da je vpliv na gibanje igralca, če besedile ne zna, zelo velik. Namesto, da bi oblikoval

svoj lik, gibanje po odru, pa premišluje kaj ima za reči.

Vaje pa imamo vredno vsi skupaj. Takrat ko je potrebno sešiti, se naučiti določen odlomek, delamo samo tisti, ki nastopamo in režiser. Izkaže se, da so interne vaje zelo pomembne. Na skupnih vajah se režiser in igralec ne moreta posvetiti tako natančno vsaki besedici, vsakemu gibu, kot na teh vajah. Znanje pride sčasoma na tako raven, da smo igralci in režiser zadovoljni in nezadovoljni. Potrebna je nadgradnja. To je tisto dejanje, ki da igri pravi pomen, kvaliteto. Velikokrat se pokaže, da malenkost ki jo dodamo, sistem igre učinkovito spremeni. Že par let to nadgradnjo izvajamo s pomočjo video kasete. Vaje namreč enkrat vmes posnamemo, nato določeno število vaj presedimo pred televizorjem in popravljamo, dopolnjujemo naše delo.

Ko se pokaže, da je naše znanje tako veliko, da lahko igro igramo tudi gledalcem, si določimo dan premiere. Že vrsto let je to okrog 10. do 15. februarja. Naše urjenje traja dobre tri mesece. Dan pred premiero imamo generalko, to so zadnje vaje. Od generalke naprej režiser zaključuje delo. Omeniti je treba še ljudi, ki jih gledalec ne vidi. Težko nalogo imajo šepetalci. Slediti stavek za stavkom je lahko za nekoga težko. Velikokrat se izkaže, da šepetalec rešuje zastoje, ki se pojavijo na odru. Poleg šepetalcev je še tehnična ekipa, ki postavlja kulise - scensko delo in vodja predstave. Njegova naloga je, da bedi nad igralci, da so za nastop na odru pripravljene, da skrbi za vse rekvizite, ki se jih na odru uporablja in predvsem mir za odrom. Pozabil sem še na delavca pri glasbi in luči, ki je največkrat iz tehnične ekipe. Pomemben faktor za kvalitetno predstavo so pravi kostumi, ki jih je danes dežko dobiti. Z dobrim poznavstvom ljudi iz Mestnega gledališča Ljubljana in s pravim pristopom nam odstopijo potrebno. Omeniti moram še masko "šminkanje igralcev". Tu nimamo pravega kadra, pravega strokovnjaka, ki bi nam svetoval, zato sem moramo vpreti na lastne izkušnje. Ponavadi fante "šminkajo" deklata, nekateri se sami, pri dekletih pa je

to vsakodnevno opravilo, zato jim je to delo manjši problem kot fantom.

Lahko bi govorili še o pripravah na gostovanje, kdo to urejuje, kdo skrbi za prevoz kulis in druga dela, ki se pokažejo. Ampak moj cilj je bil, da vam približam dogodke, ki nas spremljajo do premiere. Tudi disciplina je velikokrat pereča, vendar z določenimi "prijemami" opravimo tudi s tem. Za konec pa vam lahko povem, da bo igra na Vrhu tudi to leto, zopet komedija, vendar naslova še ne poznamo, saj naš čas pride šele po prvem novembru. Se vidimo.

Rafko Krvina

IGRICA ČUDEŽNI KLJUČEK

Kot že nekaj let, je tudi letos pomladi režiser Rafko Krvina pripravil otroško igrico. Igrico naj bi zaigrali na Materinski dan. Nekega dne nas je otroke povabil na sestanek v šolo, da se bomo domenili in razdelili vloge.

Povedal nam je, da se bo igrica imenovala Čudežni ključek. Tudi letos so glavno vlogo podelili meni. Kar hitro smo morali začeti z vajami. Imeli smo jih trikrat na teden. Ko sem videla ves tekst, ki sem se ga morala naučiti, me je bilo strah, kako se bom vse to zapomnila. Igrica je bila sicer lepa, a je bila vsebina nekoliko zapletena. Najprej tudi mi igralci nismo vedeli kako poteka. Po nekaj vajah smo morali igrati brez teksta. Šlo je bolj počasi, a vseeno bolje kot nič. Kar hitro se je približevala nedelja, ko naj bi nastopili. Večina igralcev je bilo že oblečenih, nekaj pa še ne. Nastopila je sobota. Generalko smo kar uspešno opravili. Domenili smo se uro za v nedeljo, kdaj naj bi bili v šoli. V nedeljo dopoldne me je zelo skrbelo kaj bo in ali bo šlo vse po sreči. Ob dveh smo bili že skoraj vsi v šoli. Začeli smo se oblačiti in ličiti.

Nismo se preveč smejali, ker je vse zelo skrbelo. Gledalci so prihajali, jaz pa sem bila iz minute v minuto bolj nestrpna. Ura je bila tri. Zavese so se odgrnile in predstava se je začela. Ko sem prišla na oder si nisem upala pogledati v dvorano, ker me je skrbelo, da se bom zmotila. Nekajkrat se mi je tudi zataknilo, a sem se k sreči "ujela". Srečno smo odigrali igrico do konca. Po končani predstavi smo se še priklonili in oddahnili. Ko smo se vsi

preoblekli, smo se odpeljali na zaslužno kosilo v gostilno Smrečje.

Upam, da se bodo igralski talenti še naprej odkrivali in želim, da bi igralci še dolgo časa razveseljevali ljudi s predstavami.

Maja Kogovšek

OTROŠKI CERKVENI ZBOR

Ko je v našo faro prišel gospod kaplan Jože Čuk, je s seboj prinesel zamisel, da bi ustanovili otroški pevski zbor. To zamisel je tudi na glas izrekel. Vse otroke je povabil, da bi se udeležili pevske vaje. Na povabilo smo se velikodušno odzvali. Začele so se pevske vaje. Prepevamo, kaplan pa igra na kitaro. Pevske vaje so enkrat tedensko po eno uro. Nekajkrat smo peli že pri nedeljski maši, kjer mislim, da nismo peli najbolje in upam, da bo v prihodnje bolje.

Začeli pa smo si postavljati vprašanje, kdo bo vodil pevske vaje, ko bo kaplan odšel. V tem času pa se je naš ključar poročil in odprlo se nam je novo upanje. Nova faranka Gabrijela je namreč že imela nekaj izkušenj z vodenjem otroškega zbora. Sedaj se je že nekajkrat udeležila pevske vaje. Skupaj z g. kaplanom igrata (na kitaro in sintesizer) in vsi skupaj pojemo. Skoraj na vsakih vajah se učimo kako novo pesem.

Prav je, da pevske vaje ne ukinemo, kajti le tako bomo nekoč lahko postali dobri pevci in se pridružili cerkvenemu pevskeму zboru na Vrhu in le tako bo življenje v naši fari ostalo razgibano.

Katja Mivšek

KRČMARICA MIRANDOLINA

V letu 1994 smo uprizorili komedijo Krčmarica Mirandolina, ki smo jo zaigrali kar 13 krat, 3 krat doma in 10 krat na tujih odrih. Kljub temu, da smo imeli več gostovanj kot lani, pa je bil obisk manjši. Igro si je ogledalo 1287 gledalcev, 1047 odraslih in 240 otrok. Kot vsako leto, smo tudi letos imeli največji obisk v Žireh z 269 gledalci, najmanjši pa v Hotedršici, kjer jih je bilo le 50.

Predstave: premiera Vrh 157+130, Rovte 99, Zavratac 109, Logatec 83, Hotedršica 50, Sovodenj 65, Hotavlje 58, Žiri 269, Podlipa 76, Šentošt 64, Otočec 76, Vrh 51

Katja Čelik

KRAJEVNA PROBLEMATIKA

KRAJEVNA SKUPNOST, NJENO DELO, NAČRTI IN PRIHAJAJOČE VOLITVE

I. UVOD

Spoštovani sokrajani!

Številke krajevnega informatorja, so po mojem prepričanju glasilo, ki doseže vsakega krajana, zato je še toliko bolj pomembno, da se v njem najdejo oz. zbirajo ideje, opišejo opravljena dela, načrti...

Ker menim, da bo številka obsežna, bo rezultat te številke tudi zrcalo, dogodkov dela in uspehov v kraju, ki se na tak način trajneje shranijo, krajanom pa približajo zbirko dogodkov, skozi katero bo pozoren bralec in ocenjevalec razmer lahko vidi delo in trud posameznikov. Da je to res, ocenjujem tudi s podpisanimi pod članki, ki so od številke do številke večinoma isti. Želim, da moj uvod spodbudi tudi ostale, da s svojimi prispevki - tudi kritikami, za katerimi pa želim, da stojite tudi s svojimi idejami in delom v bodoče spodbujate razvoj kraja.

II. KS IN NJENO DELO

S koncem tega leta preneha mandat vodstvu tukajšnje krajevne skupnosti, hkrati pa stopa v veljavo tudi novi Zakon o lokalni samoupravi, po katerem krajevne skupnosti niso obvezne, občani pa se vseeno lahko organizirajo v krajevno skupnost, za katero pa sami ne razpisujemo volitev, temveč jih bo razpisal na decemberskih volitvah izvoljeni novi župan, nove občine Logatec, ki tudi z dodatkom "nova" ostaja teritorialno nespremenjena.

Rezultati zadnjih let so plod aktivnosti in pravilno zastavljenih planov. Pridobitve, ki so se pojavljale v času od ene številke do druge so bile natančno opisane v posameznih izdajah. Vseeno je prav, da se glede na iztekajoči mandat še enkrat omenijo.

Prva velika akcija je bila obnova oz. adaptacija osnovne šole. Samoprispe-

vek, ki se je takrat iztekal je bil glavno upanje, da pri novi občinski vladi dosežemo željeno. Na seji izvršnega sveta, ki je bil na pobudo krajevne skupnosti na Vrhu, smo novo občinsko vlado seznanili s stanjem. V jeseni leta 1990 je bilo v šoli narejeno ogrevanje, spomladi leta 1991 pa zamenjana električna napeljava, preurejena kuhinja, preurejene sanitarije in polepšani zidovi. Ob iztekanju samoprispevka v letu 1991 smo zbrali še nekaj denarja ter s pomočjo občine preuredili elektriko na odru, ter ga na novo preplekali. V letu 1991 je gasilsko društvo peljalo h koncu adaptacijo Gasilskega doma. Večina sredstev se je zbralo solidarno, nekaj jih je šlo iz krajevne blagajne, nekaj pa z občinske.

V jeseni leta 1991 smo začeli največjo akcijo v tem obdobju. To je bila cestna povezava (preko Hlevnega vrha) z občinskim središčem. Ker je bil to primeren skupni interes je referendum v novembru istega leta z veliko večino uspel. Dobro smo vedeli, da s svojim denarjem ne pridemo daleč, zato smo bili zelo veseli podpore s strani IS občine Logatec.

Denarna sredstva samoprispevka, ki v povprečju pritekajo mesečno v znesku cca. 55.000,00 SIT nam v primerjavi z vrednostjo investicije (od Popita do Pila 28 milijonov SIT) to nazorno dokazujejo. Danes je delo opravljeno. Izvajalcu zemeljskih del kot KS dolgujemo še cca 1,2 milijona SIT, vendar ob vedenju, da se nam samoprispevek zaključuje v letu 1996 lahko iz tega naslova denarja zastavimo na cestnem področju nove programe. O pomenu cestnega odseka je pripravljen poseben prispevek, ki je bil tudi pozdrav in govor na otvoritvi te ceste.

Veliko dela je bilo opravljenega na obeh cerkvah. V Hlevnem vrhu so predvidena dela v celoti končana, sredstva pa so se zagotovila večinoma s prostovoljnimi delom in pametnim gospodarjenjem z gozdom te cerkve. Zid in deponija ob pokopališču sta se zgradila oz. obnovila s sredstvi KS. Etapno se prenavlja tudi farna cerkev. Dela, ki ga uspešno vodijo župnijski pastoralni svet, gradbeni odbor in ključarja je opravljeno s sredstvi in

delom faranov, nekaj denarja pa je primaknila tudi KS. Moja vizija nadaljevanja del obstaja. Ob sedanjem delu omenjenih je potrebno iskati čim več družbene pomoči, da bo "lepotica" čimprej dokončno urejena.

Opisane so le glavne akcije, ki pa so se prepletale z ostalimi dogajanjem v kraju. V spomin in opomin je na vrhovskem pokopališču postavljen spomenik "zamolčanin" oz. "komunističnim žrtvam" druge vojne. Kraj se je predstavil s kulturnimi, športnimi, zabavnimi prireditvami, čast delu in zavidljivi enotnosti, kljub raztresenosti tega območja pa so izrazili tudi pomembni ljudje slovenske javnosti. S tem smo se promovirali in dosegli, da lahko občinska vlada ob našem sodelovanju odpre tudi marsikatera vrata na republiko in poskuša s programi pridobiti sredstva za razvoj teh krajev (Lojze Peterle, Peter Vencelj, Milan Brečko, Marjan Dvornik ...).

Še nekaj o neuspehih. V oči me bode nedokončana vodooskrba šole. Veliko je bilo prizadevanj, vendar je vedno prišlo do pomanjkanja denarja v občinski blagajni oz. so bile prednostne naloge na tem področju druge. Osebnostno se bom zavzemal, da se dela končna čimprej, projekti pa so bili narejeni letos. Želim in upam, da bo ta problem rešen v kolikor bo tudi centralna šola v Logatcu pomagala izpostavljati to problematiko. Stanje in delo do konca leta 1994.

Do konca tega leta nas čaka še precej dela, ki pa v celoti ne bo tako vidno. Neurje, ki je v noči iz 3. na 4.10.1994 prizadelo našo KS je naredilo veliko škodo. S sredstvi krajevne skupnosti in rezervnimi sredstvi občine se bo škoda sanirala le delno. Ocena škode in sanacijski program je izdelan in poslan na resorno ministrstvo. Iz prvih ocen vladnih služb v Ljubljani, bo potreben iz njihove strani še dodaten ogled, ki bo potrdil ocene. Prav iz teh razlogov se intenziteta sanacije na posameznih področjih razlikuje. Kot ste že verjetno obveščeni bomo ob pridobljenih sredstvih delo, ki ste ga ob sanaciji posledic neurja opravili s stroji - traktorji na cestah, v določeni obliki povrnili.

Čas, ki je pred nami do 4. decembra je tudi čas pred volitvami v nove občinske svete. Kot krajevna skupnost smo razvrščeni v volilno enoto v kateri so še KS Rovte, Hotedršica, Trate in Log - Zaplana. Novi občinski svet bo v celoti štel 19

članov, iz omenjenega območja pa jih bo v svetu le pet, ki se bodo volili iz strankarskih list. Glede na majhnost in majhno število glasov iz naše KS je tudi majhna možnost, da bomo imeli svojega predstavnika. Zaradi sistema volitev in pomembnosti odločitev vsem krajanom predlagam, da se udeležite shodov, ki jih bodo stranke pripravile v novembru tudi v naši KS. Na teh shodih vam bo razložen program strank in sistem volitev, hkrati pa bodo kandidati dobili sliko potreb kraja. Prav od volitev bo veliko odvisno, kako se bo slišal naš glas v naslednjem mandatnem obdobju.

Načrtov je veliko:

- vsako leto vsaj 1 km asfaltirane ceste
- razmisliti o širitvi šole, kjer bi pridobili dvorano, oder in večnamenski prostor
- izvesti akcijo imenovano celostni razvoj vasi in obnova podeželja (kmetijstvo, obrt)
- pomagati pri dokončanju obnove cerkve
- sodelovati pri organizaciji raznih prireditvev
- rešitvi PTT omrežja na področju centrale Rovte (v letošnjem letu je bila narejena razmejitev)
- uspešno sanirati škodo po neurju in izvajati ukrepe, da tudi ob močnih nalivih ne bo povzročena večja škoda (zadrževalniki, propusti, struge potokov)

Vsi ti načrti so le razmišljanje posameznika, ki pa so hkrati objektivni pogledi na stanje in potrebe. Opravljeno delo in tempo razvoja glede na opravljeno bo težko peljati v tem ritmu. Ljudje, ki bodo to delali oz. bodo prevzeli te odgovornosti pa verjetno lahko že danes vedo, da to delo ni bilo nikoli plačano in tudi v prihodnje še nekaj časa ne bo.

Na koncu še misel: Če ti je za opravljeno delo od stotih hvaležen vsaj eden, potem delo ni bilo zaman.

Tine Jesenko

POZDRAVNI GOVOR OB OTVORITVI CESTE HLEVNI VRH - PIL

Dne 11.09.1994 je bila v Hlevnem vrhu pri Bradešku otvoritev zadnjega dela povezave ceste med KS Vrh, Rovtami in občinskim središčem. Za osvežitev dogodka je objavljen pozdravni govor in pomen nove pridobitve.

Spoštovani!

Danes, na ta lep in sončen dan imam lepo in prijetno dolžnost, da v imenu KS Vrh pozdravim naše današnje goste in ostale prisotne. V posebno čast nam je, da so tukaj z nami poslanec državnega zbora g. Stefan Kociper, državni svetnik g. Marcel Štefancič, državni podsekretar MPZ g. Milan Brečko, predsednik SO Logatec g. Anton Antičević, predsednik IS SO Logatec g. Vladislav Puc, člani predsedstva in IS občine Logatec, delegati občinske skupščine, vodilni delavci upravnih organov občine Logatec, predstavniki sosednjih KS, KGZ Sora Žiri in nenazadnje tudi izvajalci asfaltnih del SCT iz Ljubljane ter izvajalec zemeljskih del g. Anton Treven. Pozdrav tudi g. Jožetu Steržaju in kaplanu g. Jožetu Čuku, vsem ostalim vabljenim in prisotnim.

Ko smo se pred tremi leti odločali o prioriteten vrstnem redu za obdobje od leta 1991 do 1995 smo na prvo mesto postavili ureditev ceste Pil - Hlevni vrh - Rovte. Da je zadeva dobila tudi del politične teže smo v obrazložitev zapisali: Smo edina KS v občini Logatec, ki nima ustrezne oz. asfaltirane cestne povezave s svojim upravnim središčem. Teža besed in ustrezno argumentirana dejstva so pripeljala do pravih ljudi na pravem mestu (pa jih ne bi našteval) in začeli so se prvi razgovori, ki so nam nakazovali podporo. S ciljem, da tudi sami zberemo del sredstev smo konec leta 1991 izglasovali samoprispevek tako, da je v objektu tudi delež delavcev, kmetov, upokojujencev in lastnikov nepremičnin v tem kraju.

V letu 1992 so se aktivnosti začele. Najprej je bil pripravljen projekt, ki je nakazoval potrebe po razširitvah oz. zamenjavi zemljišč za širšo in spremenjeno cesto. Prizadeti so znali prisluhniti skupni potrebi in so brez posebnih zahtev po odškodninah odstopili zemljišča. V istem letu so se pričela tudi dela in iz smeri Rovt je bila narejena rekonstrukcija in asfaltacija do Hlevnega vrha. Krajanje so pričakovali takojšnje nadaljevanje, vendar finančna konstrukcija v letu 1993 z strani krajanov in proračuna občine Logatec ni pokrivala zahtevnosti investicije. Tudi nejevolja posameznih krajanov in posamezne govornice so delno oteževale nadaljevanje akcije, ki je bila v planih KS prikazovana kot akcija samoprispevka v letih 1991-96. Danes, ko se bomo po prerezu traku odpeljali po novem odseku

je prav, da povem še nekaj o kraju, ki ga skušamo predstaviti kot kraj, ki od družbe in občine le nekaj zahteva, ampak smo kraj, ki tudi nekaj daje, nekaj promovira. Mislim, da te akcije in dejavnosti zadnjih let nazorno nakazujejo: obnova tukajšne osnovne šole, obnova cerkve tukaj v Hlevnem vrhu, obnova cerkve na Sv. Treh Kraljih obnova gasilskega doma, športne, kulturne in zabavne prireditve. Skratka smo kraj, ki bo tudi s to cestno povezavo lažje doživljal razvoj, družine in mladi bodo ostajali doma, gostom, turistom in obiskovalcem pa bomo znali nuditi dobrodošlico.

Tudi o potrebah kraja bi lahko povedal veliko, vendar mislim, da bomo na lokalnih volitvah konec tega leta znali izvoliti ljudi, ki bodo znali skrbeti za razvoj okoliških krajev.

Ker ima vsaka prava pot svoj cilj je vseeno prav, da povem nekaj imen in se jim zahvalim za njihovo delo in dodatno angažiranje pri izpeljavi akcije:

- g. Vlado Puc, predsednik IS SO Logatec
- g. Pavel Kranjc, načelnik oddelka za urejanje prostora občine Logatec
- g. Milan Brečko, državni podsekretar v MPZ
- gradbeni odbor za cesto Hlevni vrh na čelu z Marjanom Mivškom

Prav tako je prav, da se še enkrat zahvalim tukajšnjim hišam in lastnikom za odstopljena zemljišča, krajanom za prispevek ter gospodinjam in delavcem, ki so pripravili pogostitev v letu 1992 in današnjo.

Želim, da bi nova cesta prinesla novo upanje, nove vzpodbude in nove skupne cilje, tistim ki jo uporabljamo pa varno in pravo pot.

Spoštovani gostje, krajanje in ostali. Približno 14 mio. vreden objekt v naši KS je sicer dodatno obtežil našo KS s cca 1400 tonami asfalta, vendar menim, da bo kraj to težo prenesel, kar se asfalta tiče in glede na potrebe pa vsaj še petkrat tolikšno. Želim, da delavno in pravilno iščemo skupne interese, človek pa ob vsaki taki akciji prenaša določeno težo, si nabira izkušnje nazadnje pa ob pravem delu ostanejo drugim rezultati, posamezniku pa spomini.

Vsem še enkrat izrekam dobrodošlico, lepo popoldne in nasvidenjena naslednjih otvoritvah v naši KS.

**Predsednik sveta KS Vrh
Valentin JESENKO**

CESTA KAKOR POT V ŽIVLJENJE II

Ko bi se krajani "okorajžili" in napisali kaj o svojih problemih, ki so povezane s KS, bi najbrž lahko prebrali tudi kak take prispevek ; " *Danes je štirinajst dni, kar je naše vasi prizadelo močno deževje. Ceste so sprane, razrite, prekopane, blatne, luknjaste. Že štirinajst dni je in na vse vrhovske ceste je prišlo šele nekaj kamionov peska, pa bi ga potrebovali mnogokrat mnogo več in to še precej boljšega, kot ga vsake toliko časa nekaj pricurta na naše uboge lokalne ceste. In režim padavin je od nekdaj v naših vaseh podoben, pa vendar še ne pomnim tako slabih lokalnih cest. Te niso sprane od samo ene močne nevihte, ampak jih že nekaj let nevihte predvsem spirajo, ceste pa hirajo.*"

Krajani modro molčijo, glasilo skupščine občine pa piše ; " *Cesta kot pot v življenje*" - Logaške novice šte. 6-7, letnik XXV. Uvodničar "MAŠ" je napisal tako lepo pravljico, da so marsikomu stopile v oči solze, enim zaradi splošnega navdušenja, drugim zaradi jeze in nemoči. Piše " *Nedelja je bila lepa, sončna in praznična - za Vrhovce in vse, ki so se udeležili 11. septembra dopoldanskega žegnanja ob končani obnovi cerkve*". Mogoče uvodničar ne ve, da je na cerkvenem koledarju 8. septembra praznik rojstva Marije, Jezusove matere. Prvo nedeljo po tem prazniku je na Vrhur romarski shod. Letos je bil romarski shod združen še z dvema dogodkoma; ustoličenje novega župnega upravitelja g. Jožeta Strežaj in blagoslovitev prenovljene notranjščine farne cerkve. To pa še ne pomeni končanja obnove, kot je zapisano v omenjenem uvodniku.

Naprej piše uvodničar " *Veliko veselje vse naokrog ... obnova prelepe baročne cerkve na Vrhur svetih Treh kraljev ... se ne dogodi vsak dan ...*". Prav lepo bi bilo, ko bi se take stvari kar dogajale vsaj enkrat na sto let in ne bi bilo potrebno vložiti mnogo žuljev, časa in skrbi, da se kaj premakne. Uvodničarju pa se je obnova kar dogodila, kot da je cerkev živo bitje, ki ima sposobnost obnavljati se, kadar se pač dogodi. Ob branju Logaških novic se bo marsikateri faran naše župnije počutil užaljenega, saj je v veliki meri negirano njegovo delo in materialni prispevki za obnovo farne cerkve. Kdo je do sedaj

obnavljal farno cerkev je znano in tudi zapisano v knjigi o prostovoljnih delovnih urah in prispevkih.

V naslednjem odstavku uvodničar našteje vse, kar se je v kraju naredilo in obnovilo v zadnjem obdobju. Naštete so stvari, ki med sabo nimajo nobene druge povezave kot to, da so to pridobitve v istem kraju. Če hoče uvodničar usmeriti zasluge za vse našeto le v eno smer, mu to uspeva pri tistih bralcih, ki z življenjem v kraju niso povezani. Kaj ima skupnega obnova cerkve v Hlevnem vrhu z Izvršnim svetom in Republiko Slovenijo. Lahko bi dali na tehničico prostovoljno delo in prispevke faranov pri dosedanji obnovi farne cerkve proti sredstvom Izvršnega sveta Logatec. Znan pa je tudi prispevek Krajevne skupnosti kot organa oblasti v kraju. Tudi pri organizaciji obnove se svet KS ni angažiral. Lahko vprašamo IS ali ima v svojem proračunu tudi predalček " *Obnova sakralnih objektov*". Kakor mi je znano nima.

Da, priznanje velja vsem, ki so v letošnjem letu pomagali izpeljati dva tako pomembna projekta, kot je cesta Hlevni Vrh - Pil in obnova notranjščine farne cerkve. Toda bodimo pošteni in si pripisujmo zasluge (če že moramo) le za tisto, kar smo sami primaknili k določenemu projektu. Vemo namreč, da tisti, ki se rad hvali, kako je priden in sposoben, le redko dosega to kar ima na jeziku. In koliko je faranov, ki nikoli ne bodo stopali v ospredje s hvalo, kaj vse so naredili za Vrh, pa je njihov prispevek velikokrat večji, kot od mnogih, ki imajo na jeziku več žuljev, kot pa na rokah. In ob zaključku letošnjega leta bomo najbrž še velikokrat slišali, kaj se je na Vrhur naredilo v zadnjih petih letih. Toda vedeti moramo, da za vse ni zaslužna le ena elita (svet KS naprimer letos ni imel niti ene seje) ampak, da je organizatorjev bilo veliko več, katerim pa se s takimi članki kot naprimer v Logaških novicah le pobira zagnanost in energijo.

"Maš-u" pa predlagam, da naj drugič porabi malo več energije pri pisanju uvodnika v Logaške novice. Članek je namreč površen, od nekoga "sufiran" in zato pristranski.

Marko Žust

NOVI TLAK V FARNI CERKVI

Leto je naokoli in napraviti bo treba obračun, kakšno je bilo letošnje leto in kaj smo od načrtovanega uspeli narediti. Zato bi rad v nekaj orisih predstavil letošnjo obnovo farne cerkve.

Letos smo začeli zgodaj spomladi. V zimskem času smo se dokončno odločili, da zamenjamo v cerkvi tudi tlak. Mogoče je v nekaterih cerkvah še slabši, toda za celovito obnovo in estetiko notranjštine je ta investicija potrebna. Cerkev smo zato takoj po beli nedelji zaprli za nedeljske maše. Božja služba se je v tem času opravljala v obnovljeni cerkvi sv. Miklavža v Hlevnem Vrhu. Iz cerkve smo najprej odstranili lesene klopi in jih začasno spravili v župnišče. Sledila je množična akcija odstranitve starega tlaka. Delo smo opravili v petkovem popoldnevu, tako da smo takoj v soboto že lahko zalili prvi sloj tlaka - podlaga. Sledilo je polaganje hidroizolacije - 4 mm izotekt. Na to izolacijo pa smo zalili še tanko plast betona, ki je podlaga za polaganje marmornatega tlaka. Sledila je razširitev kora. Tu smo bili nekaj časa v dilemi, kaj naj z orglami. Ko so si orgle ogledali delavci "Mariborske orglarske delavnice", ki izdelujejo orgle na mehanski način igranja, odločitev ni bila več težka. Dosedanje orgle so zaradi stalne vlage v cerkvi tako dotrajane, da jih ni možno več popravljati. Tako se je glasilo poročilo ogleda. Orgle smo tako ob strokovni pomoči delavca prej omenjene delavnice podrli. Še uporabne dele (predvsek kovinske piščali) smo shranili na župnišče - ti deli se bi lahko uporabili pri izdelavi novih. Vsi ostali leseni deli pa so bili tako dotrajani, da so romali direktno v drvarnico. Kor je bil prazen in arhitekt g. Kvaternik je zasnoval načrt za povečanje kora. Izdelala se je lesena "fršolnga" za ograjo in železo se je vezalo po navodilih statika. Kor se je tako najbolj razširil v sredini, tako da bodo pevci sedaj imeli več prostora, tudi ko bodo obnovljen kor krasile nove orgle. Istočasno pa smo na kor zabetonirali nove stopnice. Le te sedaj ne bodo več lomljene, ampak se bodo ob steni spustile do tal. S tem smo pridobili prostor pod korom, kjer se gnete največ ljudi ob praznikih.

Stene s katerih smo prejšnje leto odstranili stari, dotrajan omet, smo letos na novo obmetali. Pri tleh pa smo pustili pas neometanega zidu. Ta naj bi preprečil dviganje vlage po ometu navzgor. To smo

napravili še pred polaganjem tlaka. Vsa omenjena dela smo opravili v glavnem farani in torej le z materialnimi stroški, vse delo pa je bilo prostovoljno. Tudi tisti, ki so s svojim strokovnim delom priskočili na pomoč od drugod, so del svojega dela namenili cerkvi.

Nato je sledilo polaganje tlaka. Tlak sestavljata dva marmorja, beli in rdeči. V kombinaciji tvorita vzorce od vstopa v lopo pa vse do glavnega oltarja. Priprave in polaganje je izvedlo podjetje MRAVLJA iz Hotavelj. Prav tlak je naš letošnji največji strošek. Naše upanje je, da bo tlak dolgo ostal lep in okras naši cerkvi. Sledilo je beljenje celotne celotne notranjštine. Beljenje je bilo izvedeno natančno in strokovno. Da le ne bi vlaga prehitro pokvarila izgled obnovljenih sten. Ostale so še klopi. Klopi je bilo potrebno očistiti in na novo zaščititi in lakirati. Izdelan je tudi novi tlak pod klopmi in novi klečalniki, ki se ne bodo mogli prevračati, se pa dvignejo za lažje čiščenje poda pod klopmi. Vse ta dela je vodil Janez KOGOVŠEK s svojimi delavci. Na koncu smo stopnice obložili z lesom in na koru položili parket. Sledilo je temeljito čiščenje, ki se ga je udležilo rekordno število žena in deklet.

Cerkev je bila tako nared, da zopet postane božje svetišče - kraj kjer je Jezus na poseben način prisoten v župniji. Nedeljska maša je bila v obnovljeni cerkvi prvič 7. avgusta. Na ta dan se je od nas poslovil tudi dosedanji župni upravitelj g. Janez Šilar. Od nas se je poslovil težko a zadovoljen, saj smo zadnja leta res vzorno sodelovali in tudi veliko naredili. Dve leti dosedanje obnove je g. Šilar veliko energije in časa posvetil vrhovski cerkvi, hkrati pa je bil vesel, ker so farani tako pridno sodelovali pri obnovi. Vseskozi nam je govoril, da bomo nekoč lahko ponosni na svojo cerkev, ker bomo vedeli, da je obnova plod naših žuljev in čistega denarja in da bomo tako še bolj čutili, da smo farani vrhovske fare. Najlepša hvala g. Janezu Šilarju, ki je s svojim delom in organizacijo ogromno pripomogel, da so dela tako lepo tekla.

Glavna slovesnost pa je bila romarski shod ob malem Šmarnu. Slovesnosti sta bila priključena še dva dogodka; ustoličenje župnega upravitelja g. Jožeta Steržaj in blagoslovitev obnovljene notranjštine. Na romarski shod so ljudje prišli v velikem številu, imeli pa smo tudi lepo vreme, tako da je bil praznik zares lep.

Lansko leto smo obnovo izpeljali brez pobiranja dodatnih prispevkov, letos pa brez teh ni šlo. Ko smo se odločili, da zamenjamo tlak smo vedeli, da bomo morali zbrati dodatna finančna sredstva. Organizirali smo zbiranje prispevkov namensko za novi tlak v cerkvi. Gospodarski svet je določil okvirni prispevek glede na dohodek in sicer; delavci in upokojniki 200DEM, delavci in lastniki manjših kmetij 300DEM, večji kmetje 500DEM. To so bile okvirne vrednosti, vsak pa se je lahko odločil ali bo kaj in koliko bo daroval za cerkev. Darove smo pobirali v župnišču in jih zapisovali v knjigo. Do 1. avgusta smo tako nabrali 1.624.600,00 SIT in 6120 DEM. S temi in rednimi darovi in prihodki smo pokrili vse stroške, ki so letos nastopili ob obnovi cerkve.

Sta pa prvi dve leti zanesljivo v znamenju prostovoljnega dela faranov. Če ne bi bilo tako obilne volje, da del svojega časa in znanja posvetite cerkvi, bi dela mnogo počasneje tekla, hkrati pa bi stroški obnove bili toliko večji. Prav iz vseh zaselkov se je vedno dalo nabrati delavce. Še posebno bi pohvalil vasi Lavrovec in Hlevni Vrh, ki sta pred leti sami obnavljali podružno cerkev, pa sta vseeno pomagali tudi pri dosedanji obnovi farne cerkve. V dveh letih se je nabralo 2585 prostovoljnih ur, 165 traktorskih ur, čez 250 kosil in 340 malic. Obnovljena cerkev je res sedaj bolj naša, saj sta v njej vgrajena naše delo in denar.

Vendar obnova še ni zaključena. Če bo možno, bi še letos dokončno uredili rasvetljavo v cerkvi. Ob straneh namreč manjkajo reflektorji, ki bodo osvetljevali prostor in oltarje. Na koru je potrebno še dokončati ograjo. Potrebna pa je ograja tudi pri stopnicah na kor. V naslednjih fazah obnove pa bi radi uredili zakristijo, obnovitve je potrebna zunanja fasada in zvonik. V cerkvi manjka prižnica, njena obnova bo stala veliko denarja, saj je bila povsem preperela. Razmišlja pa se tudi o novih orglah. Orgle so sicer velika investicija (približno 70.000 DEM), vendar mislim da dosegljiva. To je investicija, vložen denar v instrument, ki bi krasil cerkev najmanj sto let, ob rednem vzdrževanju pa še mnogo več. Marsikatera druga pridobitev, ki je danes še kako uporabna, bo takrat že dolgo v pozabi, orgle pa bodo ostale. To je investicija tudi za prihodnje rodove. Z ureditvijo notranjštine bo v cerkvi sedaj tudi manj

vlage, tako da bi instrument tudi dlje obstal, kot je dosedanji. Cerkvi sedaj manjka instrument, ki bi polepšal prostor na koru in hkrati obogatil s svojimi zvoki nedeljsko in praznično bogoslužje. Če so ljudje v preteklosti zbrali denar za orgle, smo ga verjetno sposobni tudi sedaj. Bi pa taka investicija zahtevala iskanje sredstev tudi izven kraja, vendar bi še vedno morala biti gonilna pobuda iz kraja samega. Včasih je bil znan rek, da kdor ima odprte roke za dajanje ima odprte tudi za sprejemanje. Na nas, faranih je odločitev ali orgle da ali ne.

Ob zaključku prve faze obnove, naj se v imenu gospodarskega sveta zahvalim vsem, ki so pomagali z delom in denarnimi sredstvi pri dosedanji obnovi cerkve. Hkrati pa upamo, da bomo še naprej skupaj nadaljevali zastavljeno obnovo. Upamo tudi na dobro sodelovanje z novim župnim upraviteljem g. Jožetom Steržaj.

RADIJSKI ODDAJNIK NA VRHU

Verjetno večina faranov že ve, da se Notranjski radio, ki je v ustanavljanju, zanima, da bi na Vrhu postavil oddajnik. Le ta bi s tega hriba pokrival velik del Slovenije. Ker bi želeli oddajnik postaviti pri župnišču, ki je last župnije, je bil prejšnji mesec izveden sestanek, ki so se ga udeležili predstavniki občine Logatec, novi župni upravitelj Jože Steržaj in ključarja. Dosegli smo dogovor, da se vodstvo župnije okvirno strinja s postavitvijo, da pa morajo investitorji še dobiti soglasje ljubljanske nadškofije in Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine. Oddajnik bo namreč približno tako visok, kot je visok zvonik cerkve. Oddajnik bo tako spremenil izgled kraja. Po prejetju teh dveh soglasij, pa bi sestavili pogodbo med lastnikom in investitorjem.

Marko Žust

Zgodovinske drobtine

Podružnica

Pol ure v dolini Hlevni Vrh je podružna cerkva sv. Nikolaja škofa. Po dolgosti meri le 14,5 metra in po širokosti 6 metrov. Zidana je prav lično na gričku v renesanskem slogu pravilno, kar se ne more reči o farni cerkvi. Tudi se trdi, da je starejša od farne ina da so že gospodje iz Javorij po čolnih se vozili sem maševat, ko je baje po Račevi, kakor je omenjeno, še jezero stalo. In ljudje hočejo vedeti, da se je pred nekaj leti še videla blizu cerkve "rinka" kljuka, kamor so čoln pripenjali. Sam je še nisem našel. Kedaj je bila cerkev v tej obliki postavljena se ne ve, letne številke se ne more najti, po zidovih se bi sklepalo, da proti koncu 16. in v začetku 17. stoletja.

Prizidan je okoli 20 metrov visok stolp; v njem so trije zvonovi: veliki tehta 550 kilogramov - opus Jacobi Samassa Labaci ano 1798, srednji 330 kilogramov od ravno istega in istega leta, mali 170 kilogramov Samassa l.1858. Cerkev ima tri lesene oltarje; sv. Nikolaja, Nedolžnih otročičev in sv. Katarine, prizidana ji je mala zakristija v kateri je nova omara. Tlak je kamenit, kor je prazen. Okoli cerkve je pokopališče. Ker se na severni strani zaradi trdega sveta ne da globoko kopati, povečalo se ga je l. 1897 na južni strani za 100 m². Poleg cerkve je tudi mežnija, hlev in kozolec in za 1/3 zemljišča, od katerega mora užitar cerkovnik plačevati na leto 80K. najemnine; tudi nekaj gozda in gmejne je v tem. Cerkovnik ima za plačilo biro in ker mora hoditi ob nedeljah in praznikih k farni božji službi pomagati - tudi po drugi soseski za ajdno biro. Božja služba se obhaja 4. nedeljo po Veliki noči (namesto Božica na svet dan, kakor prej baje) in nedeljo Marijinega imena, drugeče v pogrebih, božja služba Križev teden, vstanovljene maše in kaka posebna prilika. Kapitala ima le 64,36K. dvojno majhno darovanje in najemnine so vsi dohodki.

Cerkev je krita s skodlami iz hrasta, mežnijska poslopja s slamo. Vse je zavarovano, kakor pri farni cerkvi, mežniji in župnjišču pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani.

Naprave in poprave

Nekaj desetletji, kakor starejši ljudje sami pripovedujejo se ni skoraj nič napravilo ali popravilo. Cerkve kakor druga poslopja so bila v zelo slabem stanju, objednem pa so se bili farani, kakor sami pravijo, že odvadli kaj prispevati za cerkev in nje opravo, zato se jim sedaj nekaj let ne zdi prav, da se jih leto za letom drega in prosi za prispevke, pa ni drugače. Kar starši zagreše, zato se morajo večkrat otroci pokoriti. Gospod Belar je dal napraviti tabernakel, nove svečnike (lepe) in spovednico. Njegov naslednik streho na južni strani cerkve, zakristijo vzdignil, stranska nepotrebna vrata zazidal, slikana okna v presbiteriju sv. Cirila in Metoda, kipa v stranskih oltarjih Marije Rožovenske in sv. Jožefa, posekal je grič za 2 metra in zasul jark, ter pripravil prostor za novo pokopališče, staro pa opustilo. Tudi nekaj apna in opeke za novo župnjišče. Od bratovščine sv. Rešnjega telesa nekaj obleke mašne - pa prav malo. Postavili so se tudi termeni ali mejniki na treh straneh cerkvenega sveta, ker je sosed preveč se stegal na cerkveno, na četrti strani pa leta 1900. L. 1895 napravili so se novi bangerji pri vratih v cerkveno lupo in nova vrata, cerkev se je prebelila, dva prtatila za stranska altarja, dva prta za altar, dva nova plašča (98K. in 60K.). Nova vrata in okno pri zakristiji l. 1896 in stopnice, nova omara in klečalnik, omarca za sveta olja. Ura v stolpu se je popravila in naredile nove stopnice. Polkni v linah, dvojna okna v cerkvi zaradi dežja, popravile stavnice, prižnica in dva tabernaklja za stranska altarja. Priprave za novo župnjišče. Ustanovitev bratoščine Družbe sv. Družine, sav. Rešnje Telo se je začelo skupno častiti, petje uredilo. L. 1897 začelo se je zidati novo župnjišče, več potov in komisij, tlake in popravil se je strelovod. L.1898 župnjišče se je dodelalo, napravila ograja okoli, okrog 1890 dreves zasadilo, pokopališče obzidalo, škarpa ob poti in vrtu napravila, tepih pred altarjem, cerkveniku obleka, pregrinjalo za klečavnik etc. Od l. 1899 Ciborij se je na novo pozlatil, napravila zaradi vlage okrogla nova srebrna lumla (dar deklet), nov velum

(dekleta), velum za Ciborij (dar žena), nove klopi (1130K) v cerkvi, klop pred altarjem, spovednica povečala, nove stopnice na kor, prostor na levo od orgel za ljudstvo se je zaprl, da bi se ne skrivali za orgle. Cerkev se je na novo prebelila tudi od zunaj, žleb na južni strani, kanal, cementna streha na pokopališkem zidu, zasadilo še do 50 drevesc in tri lipe na sredi glavnega prostora na Vrhu. L. 1903 popravila in pobarvala se je streha na zvoniku (nekaj je daroval g. J. Jereb, upokojeni župnik iz Vrha št.8, tudi že preje je nekaj daroval za cerkev, nekaj za novo župnišče). L. 1904 zopet se popravil strelovod. Nova velikonočna sveča in stojalo zanjo. Še dva mala prta za altar, l. 1901 dobil se je od neznane osebe en majhen nov kelih v dar. Na novem pokopališču napravila se je mala kapelica v kateri je podoba naslikana na pleh (g. Jeršič iz Rovt) in zasadil bršljan okoli. Pri podružnici se je napravila nova omara v zakristiji in lesen tlak, novo veliko bandero, ena alba in en rudeč mašni plašč. Cerkvena streha se je zaflikala in nove line v stolpu napravile, kakor tudi pokopališni zid pokril. V mežnji in nov lesen tlak in nova streha in še nekaj drobnarij.

Od tu naprej se kronika začenja po letnicah in ni več po sklopih.

Leto 1904

Zima navadna. Meseca junija (25.) je bila birma. Farani in šolski otroci so bili pohvaljeni, kakor tudi druge naprave. Letina je bila dobra, veliko sadja, gorko in toplo. Cerkev je dobila od bratovščine sv. Rešnjega Telesa en zelen plašč in par Korporalov (70 do 80 K.)vrednost .

Posebne nesreče ni bilo, fara je bila s prvim avgustom združena z dekanijo Vrhnika in ločena od Idrije. Baje zaradi ceste na Smrečje, češ da se lažje udeležuje konferenc vrhovski duhovnik. Hotedrščica pa od dekanije Vrhnika k Idriji.

Leto 1905

Popravilo se je nebo s stroški 170K. in pa orgle za 120K. Napravila se je nova lepa svetilka za večno luč, stane 240K. (Ivan

Kregar - Ljubljana). Janez Sedej iz Vrha št. 1 olso Brence je prispevel z 100K. drugo cerkev. Bratovščina sv. Rešnjega Telesa je darovala zopet en bel mašni plašč (70K.).

Vročina je bila nenavadna (35 do 40 st.C), letina še kar dobra, sadja malo. Pisec teh vrstic si je 18. julija, ko je šel v Podles obhajati, zlomil nogo, zato gre za beneficijata v Št. Vid pri Brdu.

Zapisal: g. Jožef GREGORIČ Vrh, 20.septembra 1905

Ko je gospod Jožef Gregorič odšel za beneficijata v Št. Vid pri Brdu (moravske dekanije) prišel sem jaz, **Ivan Miklavčič iz Rovt** za župnega upravitelja 26. septembra. Prvega oktobra za rožnivenko nedeljo sem imel prvokrat farno mašo. Cerkev je bila polna Vrhovcev. Altar smo okrasili , kakor še nikdaj doslej. Gorelo je lučic 35. Bog daj in ljuba Mati Božja rožnivenka, da bi ovčice in jaz njihov pastir se v tem življenju varovali smrtnih grehov in dosegli večno življenje. Vrhovci se dokaj pridno udeležujejo nedeljske službe Božje dopoldan in popoldan. Dne 8. oktobra popoldne smo pričeli s pripravami na deklisko Marijino družbo. Ko smo prve dni meseca oktobra pobirali biro, tedaj sem uvidel in spoznal, da bi se vendarle nekatera dekleta dala pridobiti za Marijino družbo. Zato sem se takoj prihodnjo nedeljo lotil s poučevanjem takih deklet, ki bi morda rade in pristo- voljne pristopile pod Marijino zastavo. Nisem se motil. Večina vsa dekleta vrhovske župnije so prišle poslušat predavanje o Marijini družbi. In tako sem sklenil govoriti o Marijini družbi do 8. decembra vsako nedeljo in vsak praznik in tak način dekleta pripravljati na vstop v Marijino družbo. Kakor sedaj kaže jih bode še precej lepo število pristopilo.

Sila velik sneg je zapadel že ponoči med 24. in 25. oktobrom. Okrog cerkve in okrog župnišča ga je cele kupe visoke do 2 metra. Vrata v cerkev so popolnoma zamedena, tako da se stežavo cerkovnik in jaz prerijeve zjutraj v cerkev, da se opravi najsvetejša daritev. Razume se, da sva v cerkvi sama. Tudi šolski pouk je popolnoma prenehal. Ubogi ljudje, pomilovanja vredni - ker mnogi še stelje nimajo, drv pa sploh za zimo niso pripravili. Ne vem kako bo, če bodo ti kupi

snega ostali, slaba se bo godila ljudem in živalim.

Na zahvalno nedeljo je že bilo kopno in tako je bilo mogoče prvo sveto obhajilo za vrhovske šolarje. Slovesnost je bila lepa, ker dosedaj že več kot 15 let ni bilo skupnega prvega sv. obhajila. Navada je bila, da kadar je šolar dokončal šolo, je šel k sv. obhajilu. Po dva, trije, k večjemu 6 jih je skupno pristopilo prvokrat k Gospodovi mizi. Prevzvišeni gospod knezoškof so dovolili za ta dan biniranje. Zjutraj tričetr na sedem so šli prvoobhajenci v procesiji iz župnišča v cerkev ob slovesnem zvonjenju. V cerkvi pri krstem kamnu odmolili smo krstne obljube, pred velikim altarjem pa molitve pred sv. obhajilim iz novega "Šolskega molitvenika". Med mašo so v desni roki držeč svečo pristopili k sv. obhajilu. Po številu jih je bilo 40. Po maši smo zopet skupaj molili molitve po sv. obhajilu in se Mariji posvetili. Cerkev je bila natlačeno polna. Ta dan je bilo obakrat že pred davnimi časi običajno (a že več kot 20 let pozabljeno) darovanje za domačega dušnega pastirja.

Rožnivenško pobožnost smo pričeli malo poprej, kot po nnavadi tako, da smo jo že dokončali 15. decembra. Od 16. decembra do svetega večera smo opravljali slovesno devetdnevno na čast Brezmadežni. Ljudi je to silno veselilo in so se v nepričakovano obilnem številu udeleževali te slovesnosti.

Na dan 8. decembra popoldne je bila ustanovljena Marijina družba za dekleta. Ob dveh popoldne so šle iz župnišča z venci na glavi iz jelk okrašena. Navzočih je bilo pri ustanovitvi Marijine družbe več kot 500 ljudi. Pristopilo jih je 22. Lepo število za tako majhno župnijo. Tudi iz bližnjih Rovt je prihitelo ta dan mnogo deklet iz ondotne Marijine družbe. na Vrh. Po sprejetju smo imeli I. slovesni shod.

Božični prazniki so bili letos izvanredno lepi tako, da je bila pri službi Božji vsakokrat udeležba ljudi izvanredno mnogobrojna.

Ut in omnibus, glorificetur Sanctissimum Cor Jesu !

Leto 1906

Leto 1906 se je pričelo lepo i v cerkvi in naravi. Bil je prvi dan novega leta jako krasan. Istotako je bilo lepo vreme za praznik zavetnikov Vrhovske župnije svetih

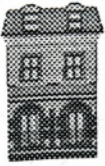
treh Kraljev. Bila je dvojna služba Božja ob 6. in 10. uri in obakrat darovanje za cerkev. Dosedaj še nikdar niso ljudje toliko v dar prinesli svetim trem Kraljem. K temu je pripomohlo lepo vreme in lepa, kopna pot in pa, ker je bilo izpostavljeno sv. Rešnje Telo celi dan. Molivcev je bilo vsako uro nad 100. Drugi dan po prazniku je začelo mesti od sile in se je začela vnovič zima.

Na praznik presladkega imena Jezusovega je bil za Marijino družbo II. (navadni) shod. V govoru se je priporočalo dekletom, kako naj v ljubezni posnemajo Jezusa v ponižnosti in revščini. Bile so potem pete litanije Matere Božje pred ozaljšanim družnim altarjem.

Meseca januarja se je napravilo za cerkev 12 jako lepih bronastih svečnikov za stranske altarje. Stanejo 170 kron in delajo kras obema altarjema. Za veliki altar se jih je napravilo šest, dva sta velika in ravno taka kot 8 navadnih svečnikov za veliki altar, katere je kupil g. župni upravitelj Belar. Dosedaj je bilo ob velikih praznikih le 8 svečnikov na menzi, sedaj jih je deset. Štirje novi, a manjši se bodo rabili na altarju ob delavnikih in nedeljah in bodeta stala na vsaki strani dva med velikimi svečniki. Tudi se je naredila neka naprava nad tabernakleljnom, kjer gori ob večjih praznikih 14 mlečnih sveč. O veliki noči smo to napravo odstranili. Tudi se je kupilo 5 novih, lepih prtov za altarje, 3 za veliki altar in dva stranska altarja. Ker so bila pogrinjala čez altarje preveč kmečka in obrabljena, se je poskrbelo za šest novih pogrinjal. Trije so beli, trije rumeni. Beli so za delavnike, rumeni za praznike.

Na svečnico, drugega svečana je bil III (bolj slovesni, vendarle navadni) shod za Marijino družbo. V govoru se je dekletom kazala ponižnost Matere Božje, ki je ugodila Mojzesovi postavi, dasi nje ni vezala ta postava. Na Bogoljuba se je naročilo 30 deklet. Tudi zadosti "Bogoljubov" za našo majhno župnijo.

Se nadaljuje ....

PRISPEVKI OTROK POŠ VRH

MOJA LJUBKA MUCA PIKA

Moja muca Pikica je zelo prijazna, le prijeti se ne pusti. Včasih, ko pridem domov iz šole, priteče k meni in me prosi, naj ji dam za jest.

Pikica je črne barve, le pod vratom ima gladko, belo liso. Zdi se mi najbolj ljubka muca na svetu, čeprav mislim, da ima predolg rep. Včasih je nagajiva, velikokrat se mi skrrije. Tudi jaz ji rada ponagajam. Nekega dne mi je prinesla miško in jo položila na tla. Pikica je tekla naprej, jaz pa sem miško vzela in jo skrila v zaboj. Ko je prišla nazaj, je začela gledati okoli sebe. Vedela sem kaj išče, zato sem ji miško dala nazaj.

Če je poredna, se tudi jezim nanjo, kar pa se malokrat zgodi. Zelo si želim, da se ji ne bi kaj zgodilo.

Andreja Šraj, 4. razred

MOJE KOLO

Ko sem bil majhen so mi kupili kolo. Bilo je rdeče kolo znamke "Kekec". Ko mi je bilo pet let, pa mi je mamica podarila dirkalno kolo. Takoj, ko sem se navadil vožnje s tem kolesom, sem začel zelo dirjati.

Nekega dne se je kolo pokvarilo in začelo samevati v garaži. Komaj sem očeta naprosil, da mi ga je popravil. Ker pa sem tako uren voznik, je že spet ves razmajan.

Lovrenc Treven, 3. razred

IZLET NA BLEGOŠ

Neko nedeljo smo se zmenili, da gremo na Blegoš. Odpravili smo se takoj po zajtrku.

Spotoma smo se ustavili v Žetini, kjer živi stric Tone. Ker pa ga ni bilo doma, smo šli takoj naprej. Pri lovski koči smo zapeljali avto v senco in si ogledali pot na zemljevidu.

Do vrha Blegoša smo hodili kako uro. Najprej smo zagledali polno živine. Ati je dal eni kravi bombon. Nato smo se napotili še do kočice, kjer smo se odžejali in se okrepčali z enolončnico.

Kmalu smo se morali vrniti k avtu in se odpeljati nazaj domov. Želim si še veliko takih družinskih izletov.

Tomaž Jelovčan, 4. razred

PRISPEVKI NA TEMO - OKTOBER, MESEC POŽARNE VARNOSTI

Prišel se je mesec oktober in z njim se začne tudi mesec požarne varnosti. Požarna varnost - vsak bi ob teh dveh besedah pomislil nato, kako se varovati pred požarom. To je le del nalog v mesecu požarne varnosti, drugi del nalog pa je ravnanje ob požarih. Požari so najpogostejši na stanovanjskih in gospodarskih objektih ter v naravi.

Včasih izbruhne požar tudi v laboratorijih in drugih znanstvenih prostorih. Do sedaj je bil v znanstvenih objektih največji požar v ruski jedrski elektrarni Černobil, kjer se je razvilo tudi močno radioaktivno sevanje, ki je ogrozilo velik del Evrope.

Da gasilci lahko omejujejo požare, je potrebna ustrezna oprema in tudi pomoč ljudi. Navadni ljudje pomagajo gasilcem predvsem s telefonskimi pozivi v katerih naj bo razvidno: Kdo kliče?, Kje je potrebna pomoč?. Vedeti tudi moramo, da se je bolje pred požarom ustrezno zavarovati kot pa gasiti.

Na pomoč!

Tomaž Jelovčan, 4. razred

V moji družini vsi, razen atija sodelujemo pri gasilstvu. Jaz sem se v skupino mladih gasilcev vpisal pri sedmih letih.

Na vajah se učimo gasiti z vedrovko. Mentor Jože Petrovčič nam je razkazal vso gasilsko opremo in orodje. Vsako leto se udeležimo srečanja pionirjev gasilcev. Udeležujemo se tudi občinskih tekmovanj.

Kot mladi gasilec se zavedam, da je ogenj nekaj hudega, zato tudi pazim, da ne kurim na nevarnih krajih.

Tomaž Alič, 3.razred

Veliko ljudi preseneti požar, bodisi v naravi ali na gospodarskem in stanovanjskem poslopu. Velikokrat je povzročitelj človek ali pa narava sama. Ognjeni zublji naredijo veliko škode. V naravi zagori največkrat gozd, ki ga težko pogasijo. Za požarom pa ostanejo zoglenela drevesa. Tak gozd se obnavlja mnogo let, da dobi prvotno podobo. Tudi mati narava ne prizanaša človeku. Nevihto spremlja strela, ki je lahko povzročitelj požara. Mnogokrat zagorijo kozolci, ki so ponos slovenske kulturne dediščine. Zagorijo pa tudi hlevi ali hiše.

Želim si, da bi bilo čim manj požarov. Požar onesrečuje človeka, povzroča mu srah. Nikoli še nisem doživela požara, zato si želim, da ne bi nikoli prišlo do nesreče.

Andreja Šraj, 4. razred

V vsakem večjem mestu in kraju imajo gasilski dom. Ko je požar, najprej zatuli sirena, gasilci pa hitro pridejo v gasilski dom. Z avtom se odpeljejo gasiti ogenj. Na kraju požara razvijejo cevi in začnejo gasiti.

Gasilci morajo biti v stalni pripravljenosti. Pomagati morajo tudi ponoči, ne le pri požarih ampak tudi ob poplavih in drugih večjih nesrečah. Tudi otroci se lahko učijo za gasilce.

Dušan Žakelj, 3. razred

Gasilci morajo imeti dobro opremo, da lahko rešujejo. Gasilski avto rabijo, da se hitro pripeljejo na kraj požara. Pomembne so cevi, da se po njih pretaka voda. Gasilci morajo cevi razviti in jih priključiti na črpalko.

Gasilci gasijo požare in pazijo, da se ogenj ne razširi drugam. Naš gasilski dom je blizu šole. Pred kratkim so gasili pri Anžonu, kjer je gorel kozolec.

Na svetu je bilo že mnogo hudih požarov. Gasilci tudi skrbijo, da bi jih bilo čim manj.

Bojan Eniko, 3. razred

Gasilci so ljudje, ki pomagajo ob vseh nesrečah, zlasti pa ob požarih. Njihovo delo je prostovoljno. Kadar zagori, se brž oglasi sirena. Kliče gasilce, da pohitijo na pomoč.

Lovrenc Treven, 3. razred

SAJ NI RES ...

AVSTRIJSKO JEZERCE SCHOENFELD SE JE V ZADNJIH DVANAJSTIH LETIH ENAINDEVJETKRAT POSUŠILO IN PRAV TOLIKOKRAT SE JE V NEJM ZOPET POJAVILA VODA IN SICER VEDNO OB SREDAH.

VELIKI ŠKOTSKI RAZISKOVALEC JAMES BRUCE, ki je med drugim NA SVOJIH EKSPEDICIJAH odkril izvire MODREGA Nila, je UMRIL LETA 1794, ko je padel po stopnicah v svoji hiši.

KADAR JE SKLADATELJA GAETANA DONIZETTIIJA (1797-1848) "ZGRABILA" INSPIRACIJA, SO MU NOTE TAKO NAĞLO VRELA IZ MOŽGANOV, DA JIH JE MORAL ZAPISOVATI Z OBEMA ROKAMA.

JONNY BENIS JE VERJETNO EDINI MOŠKI NA SVETU, ki je PRIIGRAL SVOJO ŽENO PRI POKRU. Zgodilo SE JE TO V MESTECU WARREN (IDAHO, ZDA), aprila 1871.

EIFFLOV STOLP V PARIZU JE SESTAVLJEN IZ 15000 ŽELEZNIH DELOV RAZLIČNE VELIKOSTI, ki jih POVEZUJE DVA IN POL MILIJONA VIJAKOV.

RIMSKI GLADIATOR PUBLIUS OSTORIUS JE ZMAĞAL KAR V 51 BOJIH V ARNI V POMPEJIH IN SI PRAV TOLIKOKRAT REŠIL ŽIVLJENJE.

LETA 1960 SO BILE MED PARTIJO BRIDGEA V DVORCU VOJVODE MARLBOROUGHA KARTE MED ŠTIRI IĞRALCE RAZDELJENE TAKO, DA JE IMEL VSAK IĞRALEC VSEH TRINAJST KART ISTE BARVE. MATEMATIKI SO IZRAČUNALI, DA JE VERJETNOST ZA TAKO NENAVADNO RAZDELITEV 1:44 MILJARDAM MILJARD MILJARD (ŠTEVILU Z 29 NIČLAMI)

MED ZADNJO SVETOVNO VOJNO JE ANGLEŠKEGA MORNARJA PAONA LIMA, ČIGAR LADJO SO NEMCI POTOPILI BLIZU AZOROV, 23. NOVEMBRA 1942, REŠILA OB BRAZILSKI OBALI POSADKA NEKE RIBIŠKE LADJE 5. APRILA 1943. NA ZASILNEM SPLAVU JE PREŽIVEL SREDI TROPSKIH VIHARJEV 133 DNI.

... PA JE !

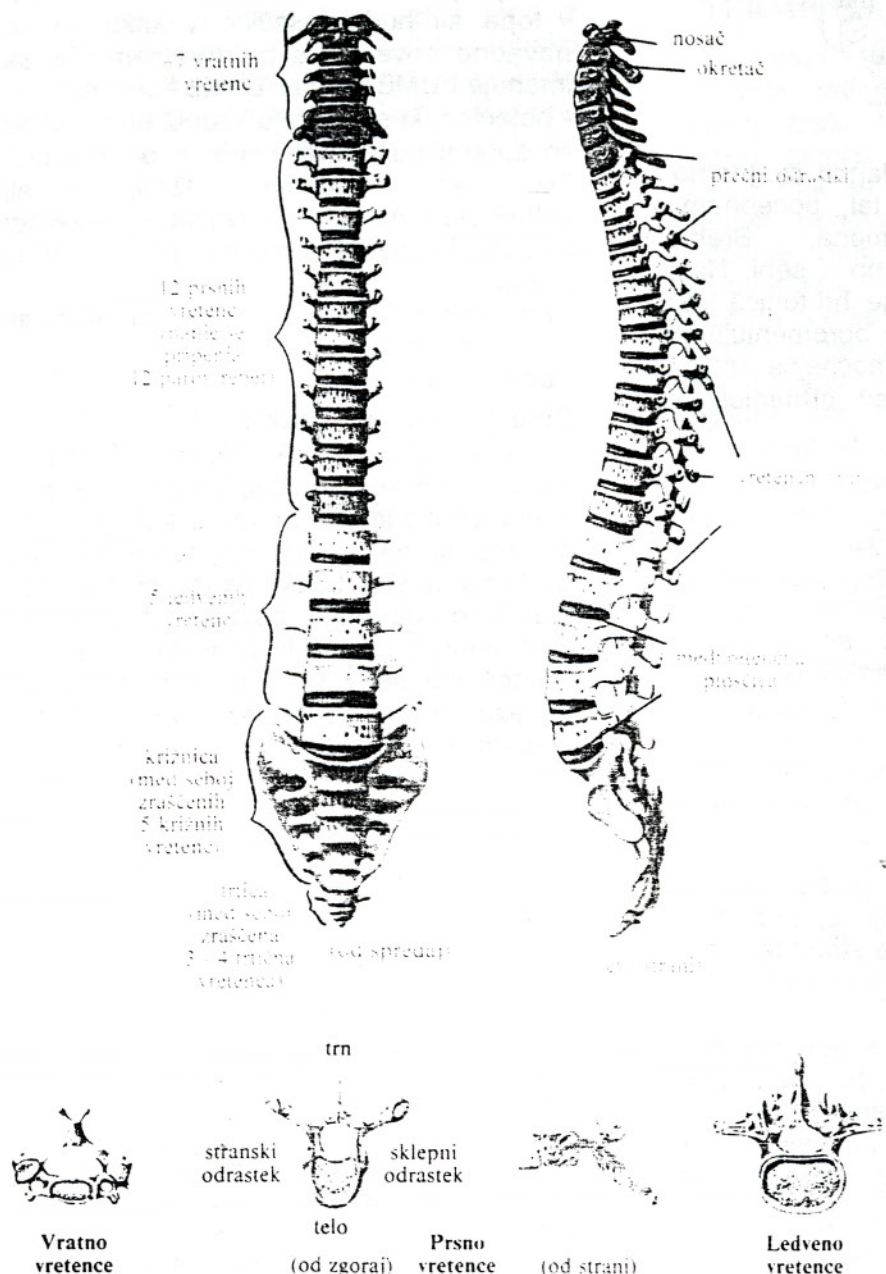
BOLEČINA V KRIŽU

Bolečina v križu je dokaj pogost problem tudi pri nas. Zato je priporočljivo, da vsak izmed nas ve nekaj o sami sestavi hrbtenice, o vzrokih nastanka bolečine v križu in o tem kako se temu lahko izognemo ali vsaj zmanjšamo pogostnost pojavljanja. Hrbtenica je sestavljena iz stolpa majhnih kosti, ki jih imenujemo vretenca. Okrepljena je s številnimi vezmi in mišicami trupa.

Vseh vretenc je 32 -33. Ločimo pet odsekov hrbtenice:

- *vratni odsek* (sestavlja ga sedem vretenc)
- *prsni odsek* (sestavlja ga dvanajst vretenc)
- *ledveni osek* (sestavlja ga pet vretenc)
- *križni odsek* (sestavlja ga pet vretenc, ki so zraščena v križnico)
- *trtični odsek* (sestavlja ga 3-4 vretenca, ki so zraščena v trtico)

Hrbtenica

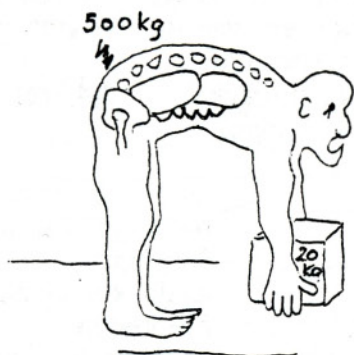
Med vretenci se nahajajo hrustančne blazinice, ki delujejo kot blažilci in preprečujejo stisnjenje vretenc in poškodbo pri večjih obremenitvah. Vsako vretenca ima v sredini luknjo, tako da vsa vretenca skupaj tvorijo kanal, skozi katerega teče hrbtenjača. Ta je sestavljena iz živčnih vleken, ki izhajajo iz možganov in se potem vanje tudi vračajo ter nadzorujejo številne telesne dejavnosti. Med vretenci pa iz hrbtenjače izhajajo živci, ki so razporejeni po celem telesu.

Preteg mišic v križu in stem povezana bolečina lahko nastane po daljšem upogibanju, zaradi dviganja težkih predmetov, po nornem treningu, zaradi nenavdnege padca, ... Lahko pa je bolečina v križu povezana tudi z boleznijo ledvic, nosečnostjo ali menstruacijo.

Slika I

Predvsem nevarni za nastanek bolečine sta dve delovni situaciji (sta najpogostejši, jih je pa veliko več):

1. Ko dvigujemo težji predmet s tal tako, da imamo noge povsem stegnjene. V tem primeru je obremenitev hrbtenice ogromna, obremenitev mišic trupa je prevelika glede na njihovo moč in lahko pride do natega teh mišic, kar vodi v bolečino v križu.

Temu tveganju pa se lahko izognemo. Ko dvigujemo breme s tal, počepnemo povsem zraven bremena. Breme dvigujemo in ga potegnemo k sebi. Nato vstanemo. Važno je, da je hrbtenica ves čas ravna. V tem primeru obremenjujemo mišice nog, ki so precej močnejše kot pa mišice trupa. Obremenitev hrbtenice je tako neprimerno manjša.

Tudi ko breme nosimo, je bolje če ga držimo tik ob telesu. Še bolje je, če se teže enakomerno razdeli na obe strani telesa in nosimo breme v obeh rokah - seveda če je to možno.

2. Ko smo sklonjeni in v tem položaju zasukamo trup. V tem položaju smo prisiljeni delati, če delamo pri mizi, delovnem pultu, ..., ki je za našo višino prenizek. Temu se lahko izognemo če mizo podložimo.

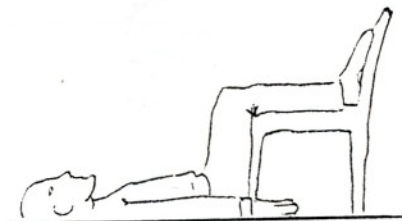
Prepoznavanje

Pojavijo se lahko:

- tope ali hude bolečine v križu, ki se navadno povečajo s premikanjem. To se imenuje LUMBAGO ali LUMBALGIJA.
- bolečine, ki se vlečejo vzdolž uda. Lahko jih spremljata mravljinčenje in ohromelost. To se imenuje IŠIJAS ali LUMBOISHIALGIJA. Nastane zaradi vkleščenja živčne korenine pri izhodu iz hrbtenice.
- krč hrbtnih mišic, kar se vidi kot otrdel ali upognjen hrbet
- boleče mišice

Prva pomoč oz. oskrba

Če bolečine niso zelo hude, se vležemo na tla ali na trdo podlago brez blazine pod glavo. Lahko ležimo na hrbtu s stegnjenimi nogami, ali pa si noge dvignemo tako, da jih damo na stol. Lahko pa ležimo na hrbtu tudi tako, da noge povsem skrcimo, jih objamemo z rokami in pritisnemo na prsi. Namestimo se v položaj, ki nam najbolj ustreza. Važno je le, da ležimo na trdi podlagi.

Če pa so bolečine zelo hude in jih spremljajo še zapleti, kot so mišični krči, zvišana telesna temperatura, glavobol, slabost, bruhanje, motnje zavesti, nezmožnost zadrževanja blata ali vode, odsotnost čutnega zaznavanja, nemoč mišic, potem je nujno takoj poiskati zdravniško pomoč.

Stanka ALIČ

RAZGLEDNICA - KOT TISKOVINA

Grafik izdeluje svoje umetnine s pomočjo določenih pripomočkov za oblikovanje v neko grafiko in teh umetniških podob ne smemo enačiti z grafično dejavnostjo, ki pomeni povsem nekaj drugega.

Za grafično dejavnost si predstavljam predvsem tiskarstvo, čeprav so stem pogosto povezani tudi drugi deli grafične industrije: reprografija, knjigovezništvo, kartonažerstvo itd.

Ste mogoče pogledali kdaj pod lupo kakšna razglednico ali podobno tiskovino. Razglednica ni fotografija. Poglejte in videli boste, da je celotna slika sestavljena iz majhnih pikic, ki so različno velike in enako oddaljene druga od druge. Na vsej sliki so tiskane samo štiri barve. Samo določene pike so iste barve, mi pa vidimo še in še različnih barv, kot da smo v kraju, ki ga prikazuje razglednica. Zakaj?

Vse skupaj je optična prevara. Če sta naprimer dve piki teh štirih različnih barv skupaj in enako veliki, vidimo na tem mestu tretjo barvo, ki izgleda kakor umestni ton the dveh barv. Glede na različno velikost, število in barvo pikic dobimo vidne vse ostale barve.

V primeru, da bi naše oko videlo vse tako natančno, kot je v resnici, sploh ne bi bilo zanimivo.

Vedeti moramo, da mi na splošno ne vidimo barv tako, kot si kdo predstavlja, pač pa samo odboj svetlobe različnih valovnih dolžin od predmeta, kar nam daje v našem očesu in v naših možganih barvni vtis oz. barvno valenco. O tem in še kaj pa prihodnjč.

Janez Kogovšek

NEVIHTA IN NJENI POJAVI

Nevihta in ploha sta vremenska pojava s katerima se pogosto srečujemo v toplejših mesecih leta. Pri vremenskih napovedih se večkrat uporabljata še pridevnika posamezne in krajevne. Oba pridevnika govori, da so nevihte krajevnega oz. lokalnega značaja. S tem da pridevnik posamezne pomeni le kakšna nevihta v vsej Sloveniji, krajevne pa so že bolj gosto razporejene po deželi. Kadar pa se pridevnik ne uporablja (takrat pa se nevihte po-

javljajo po vsej Sloveniji - največkrat ob prehodu fronte).

Kakšna je razlika med ploho in nevihto? Začetni razvoj obeh procesov je enak, le da se pri nastajanju nevihte sproščajo večje količine energije. Večja intenzivnost procesa se izraža z močnimi vetrovi, grmenjem, lahko pa tudi s sodro ali točo. Za sodro pojmujeemo ledene delčke do debeline 6 mm, zrna toče pa lahko dosežejo debelino 30 in več mm. Ploho pa spremlja le dež, ki pa je lahko tudi zelo intenziven - največkrat v jesenskih mesecih.

V osnovi nevihte delimo na termične in frontalne.

TERMIČNE NEVIHTE

Nastajajo v pomladnih in poletnih dneh, ko pride nad deželo relativno hladen in vlažen zrak. Sonce čez dan segreva zemljo, zemlja pa segreva zrak pri tleh. Ogreti zrak se prične dvigati in v višjih plasteh ponovno ohlajati, kar povzroči izločanje vode iz zraka. Že v zgodnjih dopoldanskih urah opazimo majhne kopaste oblake. Le ti se s stalnim dotokom zraka od tal povečujejo. Hkrati narašča hitrost dviganja in tvori se oblačni steber, ki postane kot velik dimnik, v katerem se dviga zrak od tal do višine okrog 13 km od tal, njegov premer pa je največkrat pod 10 km. Ledeni kristalčki nastajajo zaradi hitrega dviganja zraka v plasti, ki imajo temp. pod 0 st.C (temp. na višini 9 km je približno -30 st.C). Zaradi intenzivnosti dviganja ne nastaja sneg ampak led. Majhni koščki ledu se še naprej dvigajo in združujejo z drugimi in nastajajo vedno večja zrna. Pri tleh v tem času opazimo veter proti nevihti. Tik preden prično padavine se to dviganje konča in nastopi značilen mir pred nevihto. Nato udari proti tlom hladen zrak s padavinami, v "dimniku" potegne navzdol. Pojavijo se močni vetrovi, pri tleh stran od nevihte. Kraji ob nevihtah to čutijo kot veter, ki jim nevihto približuje. Ob intenzivnih nevihtah se nastali ledeni kosi ob padanju proti tlem nimajo časa staliti in zato pada toča.

V tej fazi so tudi najmočnejši električni pojavi. Električna strela je znamenje razelektritve oblaka. Le ta se naelektri s trenjem zračnih mas pri dviganju v stebru (fizikalni pojav: pri medsebojnem trenju dveh izolacijskih materialov nastaja elektrina - ali ste kdaj v temi slekli sintetični pulover in videli majhne iskricice). Strela

proti tlom išče pot najmanjšega upora in s tem ustvari značilno cik-cak obliko (hitrost strele 1000 km/sek, jakost toka nad 100.000 A). Razumljivo je torej, da strela lahko povzroči zelo veliko škodo in da lahko tudi ubija. Značilen grom, ki spremlja strela je posledica lokalnega pregretja zraka (pot strele), kar na veliki oddaljenosti zaznamo kot bobnenje (grmenje slišimo približno 20 km daleč od nevihte, bliskanje pa ponoči tudi do 200 km - v poletnih mesecih večkrat proti severu, nevihte v Alpah).

Po najhujšem nalivu in viharju prično padavine slabeti, proti večeru se tudi oblak tudi že razkroji. Ostanje le še zgornji peresasti del, ki pa je močno raztegnjen, kar daje pozno popoldanskemu vremenu značilen miren in manj sončen značaj.

FRONTALNE NEVIHTE

Nastajajo predvsem na hladni fronti. Za hladno fronto je značilno, da hladen zrak za fronto izpodriva toplega pred fronto (za hladno fronto je zmeraj hladnejši). Pride do prisilnega dviganja toplega zraka, to pa pomeni, da nevihte lahko nastajajo ne glede na dnevni čas (lahko pa celo tudi pozimi). Sam proces nastanka je podoben zgoraj opisanemu.

Vendar pa pomoč ogrevanja tal povzroči, da so frontalne nevihte močnejše popoldne in zvečer. Zato je najslabše, če naše kraje hladna fronta doseže popoldne. Vendar pa imamo srečo, da smo za Alpami, ki fronto zadržijo, le ta pa naše kraje doseže največkrat ponoči ali pa zgodaj zjutraj - velja za poletni čas. Nismo sicer veseli, da nam ponoči nevihte ne dajo spati, moramo pa vedeti, da se s tem velikokrat izognemo večjim neurjem.

Poznavanje vseh procesov, ki nastajajo v nevihti, pomeni poznavanje skoraj celotne meteorologije - vede o vremenoslovju.

Marko Žust

SPRAVILO TRANSFORMATORJA OD STRIČKA DO CERKVE

Vsa stvar se je dogajala leta 1947 v mesecu marcu. To leto je konec februarja zapadlo okrog enega metra snega, tako da je bil Vrh praktično "odreza od sveta". No in da je bila mera polna, je še elektrika "crknila", kar se je prva leta po vojni pogosto dogajalo. Pregorel je namreč

transformator, ki pa je takrat stal pri cerkvi na Vrhu.

Krajani seveda niso stali križem rok. Bolj ugledni ali vodilni - kakor bi se danes reklo, so stopili v stik z Luknčič Vinkom, ki je bil takrat pri monterjih, da je posredoval pri Čadež Pavletu - rajonskemu monterju v Žireh.

Nov transformator, ki seveda ni bil nov ampak le star, popravljen, so pripeljali le do Strička v Račevi. Takrat skozi Podlesec še steze ni bilo, sploh pa ni bilo misliti, da bi kdo kam mogel z vpreženo živino. Na pobudo Luknčič Vinkota je bilo sklenjeno, da transformator lastnoročno "samutež" privlečemo na Vrh. Krajani so se množično odzvali, saj jih je bilo cca. 50. Bili so stari, mladi, žene, dekleta, saj na koncu koncev je šlo za luč! Bilo pa je vse skupaj precej zabavno, že za pogledat če ne drugega. Transformator smo naložili na "samotežne" sani, za sani smo privezali vsaj 50 metrov dolgo vrv, ki je imela poprek navezane količke in tako sta po dva in dva vsak na svoji strani vrvi tiščala svojo težo v količek in sani s transformatorjem so se premikale počasi naprej.

Seveda pa vsa stvar le ni bila tako enostavna, kot je tukaj zapisano. Največja ovira je bil sneg, ki ga je bilo vsaj 80 centimetrov. Tako so pred glavno "vprego" naprej teptali sneg starejši možakarji s kripljami, da so tisti, ki so bili "vpreženi" imeli vsaj kolikor toliko trdo gaz pod nogami; kajti če si stopil izven gazi, si bil do pasu v snegu.

Druga nevšečnost je bila, da ni bilo moč delati nobenih ovinkov, kajti "vprega" je bila precej dolga, zato je bil tudi težava prehod čez graben ali preko raznih jam.

Kljub raznim težavam pa smo transformator srečno privlekli do cerkve in monterji so ga takoj priklopili in posvetila je luč. Kakšno veselje!

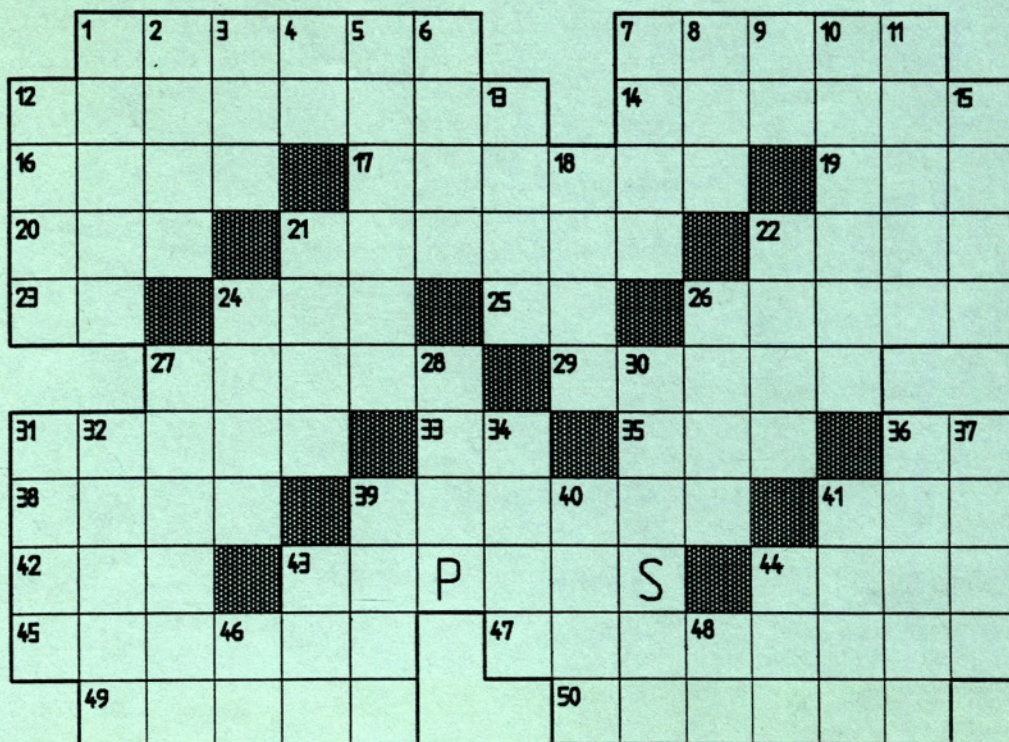
Že prej pa je bilo domnjeno, da se po opravljenem delu gre k "Tončku" na likof. Domenili so se tudi, da vsak gospodar, ki ima električni motor, da v gostilni za dva litra vina, ostali pa po en liter. Niti enega ni bilo, ki bi se temu protivil ali jambral, kje pa! Vzdušje je bilo enkratno.

Žal pa je transformator zdržal le toliko časa, kot je trajal likof oz. samo pet ur. Kdaj in kako so pripeljali drugega, žal ne vem.

Račeva, 13.07.1994

Franc Treven - Anžon

Križanka (sestavil Rafko Krvina)

VODORAVNO:

1. dvorezno orožje za prebadanje / 7. Jezusov krušni oče / 12. zdravilna rastlina z belorumenimi cvetovi / 14. kikiriki, klokoček / 16. slovenska tovarna športne opreme / 17. najštevilnejši rod vojske / 19. vzdevek glasbenika Aleša Kersnika / 20. zahvaljevanje, lonanje / 21. brenkalo s šestimi strunami / 22. otok SZ od Zadra / 23. začetnici dirigenta Nanufa / 24. maček (ljubkovalno) / 25. kemijska oznaka za Telur / 26. fužinarsko mesto pod Jelovico / 27. karta pri Taroku / 29. voditelj oktobrske revolucije (Vladimir) / 31. prijeten vonj / 33. kemijski simbol za Radij / 35. prvi del besede japonske avtomobilske tovarne / 36. okrajšava za srednji / 38. reka v Črni gori (kanjon) / 39. oprostitev, odpuščanje kazni, zalitve / 41. egiptčanski bog sonca / 42. ime slovenskega arhitekta Ravnikarja / 43. ruski basist (1891-1978) / 44. pripadnik Alanov / 45. enoaki velikan iz grške mitologije / 47. država v Afriki (gl. mesto Adis Abeba) / 49. kokašji proizvod / 50. tip avtomobila Opel

NAVPIČNO:

1. zrakoplov, ki ga nosi plin, otroška igrača / 2. slovenski politik, prvak kmečke stranke (Ivan) / 3. okrajšava za dinar / 4. ime igralca Pacino / 5. vas na Krasu, znana po kobilarni / 6. kis / 7. velika skupina ptic / 8. talisova osvežilna pijača / 9. zadnja in prva črka / 10. del enote ali ustanove oboroženih sil / 11. španski kralj, sin Karla V., tudi moško ime / 12. zidarska žlica / 13. poldrag kamen / 15. obdobje, določen čas / 18. ptica ujeta / 21. huda nalezljiva bolezen, katere vzrok so slabe stanovanjske razmere / 22. opis, načrt / 24. mati / 26. hrvaško mesto v notranji Dalmaciji / 27. sklenitev zakonske zveze / 28. bebec, trapez / 30. osvobodilno gibanje na Cipru zaradi kolonializma / 31. očka, ata (ljubkovalno) / 32. radiaktiven element (Ra) / 34. skandinavsko moško ime / 36. planinski stan, Tamar / 37. zunanja poškodba / 39. priprava za kajenje (množina) / 40. žensko ime, Judita / 41. eno od agregatnih stanj / 43. grobo domače sukno, raš / 44. vulkan na Filipinih / 46. avtomobilska oznaka za Ljubljano / 48. samoglasnik (4) in soglasnik (2)